SELMA LAGERLÖF

LEGENDE DESPRE IISUS

UNIVERSALIA

SELMA LAGERLÖF

LEGENDE DESPRE IISUS

(Versiune de I. CONSTANTINESCU)

EDITURA UNIVERSALIS
Craiova, 1990

ÎN NOAPTEA SFÎNTĂ

Cînd aveam cinci ani m-a încercat o mare durere. Nu-mi amintesc să fi avut de atunci vreo alta mai puternică.

S-a întîmplat acest fapt cînd a murit bunica. A stat pînă atunci, în fiecare zi, pe canapeaua din colțul camerei, povestind de dimineața pînă seara, iar noi, copiii, stam în jurul ei și o ascultam fermecați. Aveam, așa, o viață nespus de minunată; nu se aflau pe lume copii care să fi fost mai fericiți decît noi.

Nu-mi mai amintesc prea bine de bunica mea. Mai știu doar că avea părul alb ca neaua, că mergea încovoiată și că, stînd pe canapea toată ziua, împletea ciorapi.

Și-mi mai amintesc că, de cîte ori sfîrșea vreo poveste, avea obiceiul să-și pună mîna pe capul meu și să-mi zică: „Și totul e așa de adevărat cum mă vezi și cum te văd".

Îmi mai amintesc că bunica ne cînta uneori cîte un cîntec din bătrîni și că în unul era vorba de un crai și o zînă a apelor: „Vîntul rece suflă, vîntul rece bate, bate peste lac..."

Mai țin minte o rugăciune și un psalm, pe care bunica mă învățase.

Despre poveștile ei nu-mi amintesc decît ca prin vis. Una însă mi-o amintesc atît de bine, încît v-aș putea-o chiar povesti. Este o poveste, nu prea lungă, despre viața lui Isus.

Asta este cam tot ce-mi aduc aminte despre bunica, afară de marea durere pe care am simțit-o la moartea ei.

Îmi aduc aminte de acea zi, de dimineața aceea, cînd canapeaua din colțul camerei a rămas goală și noi nu ne

puteam închipui cum va trece ziua. Îmi aduc aminte de acest fapt şi n-am să-l uit vreodată.

Şi îmi amintesc că ne-au dus şi pe noi, copiii, să-i sărutăm mîna ei încremenită pentru vecie. Ne era teamă să ne apropiem şi cineva ne-a spus că numai aşa putem să mulţumim, pentru ultima oară, bunicii pentru toate bucuriile dăruite de ea nouă.

Şi-mi amintesc că legendele, basmele şi cîntecele au părăsit casa închise într-un sicriu lung şi negru şi nu s-au mai întors niciodată.

Simţeam că se stinsese ceva în viaţa mea. Ca şi cum poarta fermecată a unei lumi minunate se închisese pentru totdeauna.

Înainte intram şi ieşeam din lumea noastră cînd doream, acum nu se mai pricepea nimeni să ne deschidă porţile acelei lumi pierdută pe vecie.

Îmi aduc aminte că noi, copiii, am început cu încetul să ne jucăm şi să trăim ca şi ceilalţi copii, încît se părea că nu regretam pierderea bunicii, ca şi cum am fi uitat-o.

Dar, chiar azi, după patruzeci de ani, cînd scriu aceste poveşti pe care le-am auzit despre Iisus, îmi vine în minte povestea Lui, auzită de la bunica mea. Şi îmi place tare mult să o povestesc şi să o alătur, în această carte, cu celelalte legende despre Iisus.

Toţi plecaseră la biserică în prima zi de Crăciun, în afară de mine şi de bunica. Pe ea n-o luaseră pentru că era prea bătrînă, pe mine pentru că eram prea mică. Amîndouă eram mîhnite că nu puteam asculta slujba şi nu vom vedea luminările aprinse din biserică.

„A fost odată un om — începu bunica să povestească. Şi într-o noapte se duse să caute foc. Bătu din uşă în uşă şi se rugă de toţi :

— Oameni buni, ajutaţi-mă. Mi-a născut soţia un prunc şi am nevoie de foc să-l încălzesc.

Şi bătu şi se rugă zadarnic. Era noaptea tîrziu, şi nu-l auzi nimeni.

Şi omul merse şi iar merse. Zări deodată o lumină în depărtare. Apropiindu-se, văzu un foc arzînd pe cîmp şi în jurul focului o turmă de oi, păzită de un cioban bătrîn. Cînd se apropie omul să ceară foc, văzu trei cîini mari dormind la picioarele ciobanului. Cei trei cîini îşi des-

chiseră botările să latre, dar nu se auzi nimic. Omul simți că i se zbîrlește părul de frică și-l trec sudorile și văzu cum colții cîinilor străluceau la lumina focului și cum aceștia se pregăteau să sară asupra sa. Omul simți că unul din cîini îl apucase de beregată, al doilea de un picior și al treilea de o mînă ; dar dinții și fălcile cîinilor nu-l muș-caseră și el rămase nevătămat.

Omul încercă să se apropie de foc ; cîinii însă dormeau așa de îngrămădite unele în altele încît numai călcînd peste ele putea să ia din el. Atunci călcă peste ele și se apropie de foc. Nicîuna din ei nu se deșteptă sau clinti".

Pînă aici bunica a povestit fără să o opresc, dar nu m-am putut abține să n-o întreb :

— Dar de ce nu se mișcau, bunico ?

— Ai să afli îndată, îmi răspunse ea, și povesti mai departe.

„Cînd ajunse omul la foc, ciobanul tresări din pîra-teala sa. Ciobanul era un om morocănos și închis la fire, dușmănos și aspru cu toată lumea. Cum îl văzu pe străin, apucă bîta noduroasă cu care își păzea turma și o aruncă spre el ; bîta trecu vîjîind pe lîngă om, fără să-l nimerească, și căzu undeva pe cîmp."

Iar am întrebat-o :

— Bunico, dar de ce nu l-a lovit ciomagul pe străin ?

Bunica nu-mi răspunse și povesti mai departe :

„Atunci străinul îi spuse ciobanului :

— Prietene, ajută-mă cu puțin foc. Nevasta mi-a năs-cut un prunc și-mi trebuie foc să-i încălzesc pe amîndoi.

Ciobanul ar fi fost el mai bucuros să nu-i dea, dar se minună că nu-l mușcaseră cîinii, iar oile nici nu se clintiseră, nici bîta nu-l lovise, și i se făcu frică. De aceea îl lăsă să ia foc.

Focul însă era aproape stins, nu mai era decît jăratec, așa că omul trebuia să se mulțumească numai cu atît. Cînd văzu ciobanul că omul nu avea în ce să ia jăratic se bucură de tocmeala străinului și-i zise :

— Ia cît poftești.

Omul se aplecă liniștit, luă cu mîna cărbunii aprinși și îi puse în poala mantalei sale. Focul nu-i arse nici mîi-nile, nu-i pîrli nici mantaua, iar el ducea jăratecul în poală ca pe nuci."

Povestea bunicii am întrerupt-o pentru a treia oară :

— Bunico, de ce nu vroia focul să-l ardă ?

— Ai să afli îndată, îmi răspunse bunica și povesti mai departe :

„Uimit, ciobanul alergă după străin și-l întrebă :

— Ce noapte este asta în care nimic nu poate face nici un rău ?

Străinul îi răspunse :

— Eu nu pot să-ți spun nimic dacă tu însuți nu simți.

Și se duse să-și aprindă focul, să-și încălzească femeia și pruncul. Ciobanul se luă după el, ca să afle ce minune se petrecea. Se ținu după el pînă cînd acesta ajunse acasă. Acolo văzu mirat că omul nu avea nici măcar o colibă, că femeia și pruncul se aflau într-o peșteră cu pereții reci și goi.

Cînd văzu ciobanul pruncul, i se făcu milă și, ca să nu înghețe mica făptură, se hotărî să-l ajute. Își puse jos desagii, care-i purta mereu cu el, căută în ei o piele de miel cu blană albă, moale și o dărui străinului, spunîndu-i să culce în ea pruncul.

Și în clipa în care i s-a făcut milă de copil, ochii i se luminară și văzu ce nu putuse să vadă și auzi ceea ce mai înainte, nu putea auzi.

Văzu ciobanul în jurul pruncului un alai de îngeri cu aripi de argint, unii cîntînd la harpe, alții cîntînd imnuri de slavă, ca în acea noapte în care s-a născut Mîntuitorul.

Astfel află ciobanul de ce în acea noapte toate lucrurile erau fermecate și de ce nimic din întreaga fire nu putea vătăma pe nimeni.

Și nu numai în jurul său erau îngeri, ci toată peștera, tot drumul, dealul din apropiere, toate erau pline de îngeri, și toți coborau din cer, se opreau și priveau pruncul și apoi zburau cîntînd osanale, imnuri de slavă. Era în întreaga lume bucurie, cîntece și jocuri, iar ciobanul văzu în acea noapte tot ceea ce nu putuse să vadă și, de bucurie, căzu în genunchi și mulțumi lui Dumnezeu."

Cînd isprăvi de povestit, bunica oftă şi îmi spuse.

— Tot ceea ce a văzut ciobanul am putea vedea şi noi, căci îngerii zboară pe cer în fiecare noapte de Crăciun, dar nu la **toţi le este dat să-i vadă**.

Bunica îşi puse, apoi, mîna pe capul meu şi adăugă:

— Tu să-ţi aminteşti de acestea, fiindcă este aşa de adevărat, cum te văd şi mă vezi. Lumina soarelui şi a lunii, lumina focului şi lumina zilei nu folosesc la nimic dacă în ochi şi în suflet nu avem lumina cu care putem vedea măreţia lui Dumnezeu.

VEDENIA CEZARULUI

Era pe vremea împăratului Cezar Augustus și a regelui Irod. O noapte adîncă se lăsase pe pămînt. Cea mai întunecată noapte care s-a pomenit; parcă întreg pămîntul s-ar fi aflat într-o pivniță. Nu se vedea nici marea, nici pămîntul și nici pe drumurile cele mai cunoscute nu se putea umbla. Stelele se ascunseseră pe boltă și din cer nici-o rază nu mai cobora; chiar și luna cea îndrăgită de toți, își ascunsese fața.

Adîncă mai era tăcerea. Riurile se opriseră în albia lor, nici un vînt cît de slab nu mai adia, frunzele plopilor se opriseră din fremătat.

Dacă ar fi privit cineva marea, ar fi văzut că valurile ei nu mai izbeau malurile și dacă ar fi străbătut pustia, n-ar fi auzit nisipul scîrțîind sub călcîie. Totul încremenise pentru a nu tulbura tăcerea sfîntei nopți. Iarba nu mai cuteza să crească, roua nu mai cădea, florile nu-și mai răspîndeau parfumurile.

În acea noapte, fiarele nu mai porniră la vînat, șerpii nu mai mușcau, cîinii nu mai hămăiau, nici o făptură n-ar fi îndrăznit să pîngărească acea noapte cu vreo neglejuire: nici un hoț nu mai fura, nici un cuțit nu mai era bun pentru vărsarea sîngelui.

În noaptea aceea, din Roma ieșiră cîțiva inși; veneau dinspre palatele Cezarului, aflate pe muntele Palatin, și se îndreptau spre Capitoliu. Cu o seară mai înainte, ei întrebaseră pe Cezar dacă vrea să i se înalțe pe dealul sacru un templu. Augustus nu se hotărî îndată și, pentru a ști dacă zeii nu se vor mînia, avînd lîngă templele lor pe al său, le răspunse că va încerca să aducă o jertfă zeului său protector.

Cezarul era purtat într-o litieră, căci era bătrîn şi nu mai era în stare să urce treptele Capitoliului. El însuşi, Augustus, ducea colivia cu porumbeii pe care vroia să-i sacrifice.

Numai cei mai apropiaţi prieteni îl însoţeau, în afară de sclavii care purtau făclii aprinse luminînd drumul, şi cei care duceau altarul, aşezat pe un trepied, cărbunii şi cuţitul pentru sacrificiu, focul sfînt şi celelalte lucruri trebuincioase.

Pe drum, Cezarul vorbea mereu cu sfetnicii săi şi de aceea nu putea să observe tăcerea, liniştea nefirească a acelei nopţi. Numai cînd ajunseră la Capitoliu şi începură pregătirile pentru sacrificiu, observară cu toţii că se petrecea ceva neobişnuit cu natura.

Noaptea aceea nu putea să fie la fel ca celelalte, căci zăriră, la marginea stîncii, o fantomă ciudată. Li se păru la început a fi un trunchi de arbore uscat sau o străveche piatră căzută din templul lui Jupiter. Pe urmă îşi dădură seama că nu era nimic altceva, decît bătrîna Sibilă.

Nu s-ar fi putut crede că ar mai putea exista pe lume ceva mai vechi, mai istovit de vremuri şi totodată atît de măreţ; bătrîna îi înfiora. Dacă n-ar fi fost însoţitorii lui Cezar, ar fi luat-o, cu toţi la fugă.

„Ea este cea care îşi numără anii cît boabele de nisip de la ţărmul mării".

Dar oare de ce s-o fi arătat ea pe colină în această noapte? Oare ce va prezice ea Cezarului, ce va prezice ea despre imperiu, ea cea care oracolele şi le scrie pe frunze de stejar, ştiind că vîntul le va duce la cei pentru care sînt scrise? Erau aşa de înspăimîntaţi, încît la un semn al Sibilei ar fi îngenunchiat cu toţii, plecîndu-şi frunţile pînă la pămînt.

Sibila însă sta nemişcată, de parcă ar fi fost moartă; sta ghemuită pe marginea stîncii, cu mîna streaşină la ochi, cercetînd zările, cît mai departe. Înadins suise pe culme, ca să poată vedea şi mai adînc în acea noapte întunecoasă.

Atunci înţeleseră cu toţii că o beznă adîncă şi de nepătruns cuprinsese lumea! Şi ce liniştе! Ce tăcere! Nici murmurele Tibrului nu se mai auzeau.

Aerul era greu de respirat, sudoarea rece le acoperea frunțile, mîinile le stăteau țepene și fără vlagă. Toți simțeau că se petrece ceva neobișnuit. Fiecare se ferea să-și arate teama și, ca să-l lingușească, îi spuneau Cezarului că se arată semne bune: întreaga natură își oprise respirația pentru a saluta pe noul zeu. Îndemnară, deci, pe Cezar să înceapă sacrificiul, susținînd că Sibila se afla acolo numai pentru a-l saluta.

Sibila era fermecată însă de o vedenie și, de aceea, nici nu auzise sosirea Cezarului pe Capitoliu. Sufletul ei plutea într-o țară îndepărtată și ea se afla plutind peste o nemărginită cîmpie.

Era în întuneric. Izbi cu piciorul în ceva semănînd a bulgări. Pipăi cu mîna și nu erau bulgări, ci oi adormite. Văzu și focul ciobanilor. Îi văzu și pe ciobani culcați în jurul focului, avînd alături de ei bîtele lungi și ascuțite, ca niște suliți, bîtele cu care-și păzeau de fiarele crude turmele.

Oare fiarele acelea cu ochi mici și cozi stufoase, nu erau șacalii? Totuși, ciobanii nu-i izgoneau cu bîtele, cîinii nu-i lătrau, oile nu fugeau de ei; fiare sălbatice, se odihneau la picioarele oamenilor.

Sibila trăia în acea vedenie și nu vedea ce se petrecea în spatele ei, pe colină. Ea n-avea cum să știe că se ridicase un altar, că se aprinseseră mirodenii, că Cezarul scosese din colivie un porumbel să-l sacrifice.

Mîinile Cezarului erau atît de înlemnite încît porumbelul îi scăpă din mîini și se pierdu în întunericul nopții. Curtenii priviră cu bănuieli pe Sibila, crezînd că ea era de vină. Cum ar fi putut ei să știe că Sibila se afla lîngă acei ciobani și că, împreună cu aceștia, asculta și ea sunetele sibia auzite și nenumărate, care străbăteau adîncul întunecat? Sibila ascultă îndelung, pînă cînd înțelese că nu de pe pămînt venea acea muzică, ci venea de sus, din cer. Își ridică ochii și văzu atunci lumini licărind și străpungînd întunericul adînc. Erau cete de îngeri care cîntau și zburau căutînd ceva în jos, pe cîmpia întinsă.

În vremea [illegible] Sibila asculta cîntecele îngerești, Cezarul se pregătea [illegible] o nouă jertfă. Își spălă mîinile, curăți

altarul și ceru să i se dea al doilea porumbel. Cu toate că se sili cît putea să-l țină, și acest porumbel îi scăpă și se pierdu în noapte.

Cezarul se înfioră. Căzu în genunchi, chemînd ajutorul zeului său protector. Se rugă din tot sufletul și cu toată căldura să scape de nenorocirea ce se abătuse asupră-i în acea noapte.

Sibila nu auzi nimic din tot ce se întîmplase. Ea asculta cu tot sufletul corul îngerilor, din ce în ce mai tare, mai puternic, încît ciobanii se treziră. Se ridicară în coate și văzură pe cer cete de îngeri străbătînd, precum păsările călătoare negura nopții. Unii cîntau din viori și harpe, alții din citere și ghitare, iar cîntecul lor răsuna voios și nevinovat ca visele copiilor. Îndată ce îi văzură și auziră, ciobanii se ridicară și se porniră spre orășelul din apropiere să vestească minunea. Ei străbăteau o potecă șerpuitoare și îngustă, urmăriți de ochii Sibilei.

Deodată creștetul dealului se lumină, sclipind ca argintul la lumină de stele. Îngerii se îndreptară spre el și ciobanii urmau, atît de grăbiți să-i ajungă, încît fugeau.

Și cînd ajunseră, ciobanii văzură că îngerii se strînseseră în jurul unui staul din apropierea orășelului. Staulul era sărăcăcios, cu acoperiș de paie și lipit de o stîncă pleșuvă. Deasupra lui se oprise o stea, iar îngerii coborau din ce în ce mai mulți. Unii se așezară pe acoperișul de paie, alții zburau fîlfîind în jurul staulului, iar sus bolta părea luminată de strălucirea aripilor lor.

În clipa aceea, steaua se opri pe cer, toată natura se învioră și o dată cu ea și oamenii de pe Capitoliu. Ei simțiră o adiere răcoroasă și mîngîietoare, miresme se răspîndeau în văzduh, pomii fremătară. Tibrul începu să murmure, stelele să strălucească; luna se ivi deodată pe cer și lumină lumea.

Și din nori se coborîră doi porumbei și se așezară pe umerii Cezarului. Și văzînd această minune Cezarul se ridică plin de mîndrie și fericit, iar prietenii și sclavii săi i se așezară la picioare strigînd: „Ave Cezar! Geniul ți-a răspuns rugăminților și tu ești zeul cel nou pe care îl vom slăvi pe Capitoliu".

Atît de puternice se auziră strigătele curtenilor care îl lăudau pe Cezar, încît le auzi și Sibila și se întoarse, apropiindu-se de oameni.

Parcă un nor întunecat se ridicase din prăpastie cuprinzînd dealul.

Sibila era nespus de bătrînă. Părul ei se revărsa încîlcit în șuvițe, încheieturile mîinilor erau întepenite, pielea neagră și zbîrcită părea așa cum e o coajă. Dar, demnă și maiestoasă, se îndreptă spre Cezar. Cu o mînă își ținea încheietura celeilalte mîini cu care arăta spre răsărit.

— Privește! îi porunci ea. Și Cezar deschise ochii și privi. În fața ochilor săi spațiul se desfăcu și el căpătă puterea de a vedea în îndepărtatul răsărit. Acolo zări un sărman staul sub o stîncă și în pragul staulului ciobanii rugîndu-se.

Și în staul sta o mamă îngenunchiată înaintea unui prunc dormind pe o mînă de paie.

Degetele lungi și osoase ale Sibilei arătau spre pruncul acela.

— Ave Cezar! îi spuse ea cu un zîmbet batjocoritor. Acela este zeul care va fi adorat și aici, pe Capitoliu.

Ca un nebun, Cezar se repezi spre ea. Sibila intrase însă în somnul prezicerilor. Ochii ei tulburi începură să sclipească, mîinile-i se ridicară spre cer, glasul i se preschimbă, ca și cum nu era al ei, puternic și atît de răsunător, încît întreaga lume l-ar fi putut auzi.

Și spunea vorbe care păreau citite de ea în stele:

— Lumea va slăvi pe Capitoliu pe Renăscătorul lumii, pe Hristos, dar niciodată pe cei muritori!

Și vorbind astfel păși printre oamenii înlemniți de uimire, se îndreptă spre culmea dealului și acolo dispăru.

A doua zi Cezar Augustus opri poporul să-i ridice templu.

În locul acela, el ridică un templu pentru nou-născutul Copil-Zeu și îl numi „ara coeli", adică „Altarul cerului".

FÎNTÎNA CELOR TREI MAGI

In vechea cetate a Iudeei alerga Seceta dintr-un loc în altul cu ochii adînciți de suferință și, semeață, călca pîrjolind iarba și scaieții.

Era în toiul verii. Soarele dogorea pe dealurile fără umbră și cel mai ușor vînt stîrnea nori de pulbere ca varul, ridicat de pe pămîntul albit. Turmele stau strînse în văi, lîngă matca izvoarelor secate...

Seceta rătăcea cercetînd cîtă apă mai are de sorbit. Se îndreptă spre lacul lui Solomon și văzu cu durere că tot se mai afla între malurile stîncoase. Se îndreptă apoi cu mersul ei tărăgănat spre drumul cel mare care ducea de la Betleem la Ierusalim. Cînd ajunse la marginea drumului văzu Fîntîna Înțelepților aproape secată.

Seceta se așeză pe marginea fîntînii făcută dintr-o singură piatră scobită și se uită în adîncul ei. Oglinda lucitoare a apei care se vedea altădată aproape de gura fîntînii, scăzuse, iar în adîncul ei întunecat, se vedea numai mîlul.

Cînd fîntîna zări obrazul pîrlit al Secetei răsfrînt în oglinda întunecată a apei se înfioră.

— Aș vrea să știu cînd ai să te isprăvești, îi zise Seceta. Cred că acum nu mai ai nici un izvor care să-ți mai dea viață. Cît despre ploaie; de trei luni nici vorbă.

— Poți să fii liniștită, suspină fîntîna. Nimic nu-mi mai poate ajuta. Poate numai vreun izvor de prin văi.

— Ei, dacă-i așa, n-am să te părăsesc pînă nu vei seca de tot.

Seceta vedea bine că fîntîna se apropia de ultima zvîcnire și dorea să aibă parte de bucuria de a o vedea murind picătură cu picătură.

Astfel, mulțumită, se așeză mai bine și se bucură auzind suspinele fîntînii venite din adînc. Se bucură văzînd și drumeții care căutau apă și rămîneau mîhniți cînd scoteau cîteva picături de apă amestecate cu mîl. Așa trecu ziua și cînd se lăsă noaptea Seceta mai privi încă o dată în fîntînă. Tot mai licărea cîte un strop de apă.

— Am să stau aici toată noaptea, îi spuse ea fîntînii, dar grăbește-te. Dacă atunci cînd se va lumina voi mai vedea licărind vreun strop de apă, sfîrșesc cu cu tine!

Seceta se ghemui pe acoperișul fîntînii în vreme ce noaptea fierbinte și mai neîndurătoare ca ziua, se pogorî peste țara Iudei.

Ciinii și șacalii urlau fără încetare, vitele însetate le răspundeau din ieslele încinse. Vîntul adia, din cînd în cînd, aducînd în loc de răcoare, o boare fierbinte și o zăpușeală asemenea unor respirații de bestii uriașe și năpraznice.

Stele străluceau pe bolta cerului în marea lor frumusețe și secera de lună nouă răspîndea o lumină albăstrie peste dealurile cenușii.

În acea lumină a nopții de vară, Seceta zări o caravană lungă coborînd de pe colina unde se afla și Fîntîna Înțelepților. Seceta privi lung și se bucură la gîndul că și aceia, chinuiți de sete, nu vor găsi strop de apă. Și chiar dacă fîntîna ar fi fost plină, tot ar fi secat-o, atît de mulți erau oamenii și animalele în caravana aceea.

Deodată i se păru că parcă o mulțime de fantome străbăteau prin noapte, unindu-se cu altele, care sosiseră mai înainte. Foarte ciudată înfățișare avea caravana.

Pe o colină din zare se coborîră deodată cămile căzute parcă din cer. Erau în lumina lunii, mult mai mari decît obișnuitele cămile și purtau cu ușurință burdufurile uriașe ce le împovărau.

Seceta n-avu încotro și trebui să creadă că sînt aevea, fiindcă le vedea și mai lămurit. Putea să vadă că cele trei cămile care mergeau în față erau dromadere cu piele cenușie și lucioasă, cu frîie bogate, cu șei împodobite și că pe ele se aflau călăreți de seamă.

Toată caravana se opri lîngă fîntînă și dromaderele se așezară încovoindu-și în trei picioarele spre pămînt și călăreții coborîră. Cămilele încărcate se opriră și din ce în ce veneau mai multe, încît părea un lung convoi de giuturi și cocoașe cărînd o nemaipomenită povară. Cei trei călăreți se îndreptară spre Secetă și se înclinară în fața ei ducîndu-și mîna la frunte și apoi la piept. Seceta văzu că aveau veșminte strălucitor de albe, turbane foarte mari și împodobite cu o stea strălucind ca și luna de pe cer.

— Noi venim din țări străine — zise unul dintre ei — și te rugăm să ne spui dacă această fîntînă este cu adevărat Fîntîna celor trei înțelepți.

— Acum o mai cheamă, așadar, pînă mîine îi va rămîne numai urma, răspunse Seceta. În noaptea aceasta îi va veni sfîrșitul.

— Nici vorbă că va fi așa, de vreme ce te-ai așezat tu aici, grăi bărbatul. Nu e una dintre fîntînile sfinte care nu vor seca niciodată? Nu se cheamă ea Fîntîna celor trei magi?

— Vezi bine că știu că de sfîntă e sfîntă, răspunse codîndu-se Seceta, dar la ce-i mai poate ajuta aceasta? Cei trei magi sînt de mult în rai.

Cei trei bărbați se priviră unul pe altul.

— Cunoști tu oare povestea acestei fîntîni?

— Eu, zise Seceta cu mîndrie, cunosc istoriile tuturor izvoarelor, rîurilor și fîntînilor.

— Atunci fii bună și ne-o povestește, o rugară străinii. Și se așezară în jurul fîntînii.

Seceta, dușmancă de moarte a tuturor celor ce cresc și rodesc, tușește, se așază mai bine pe marginea fîntînii, ca un povestitor de basme pe scaunul său înalt; apoi începu povestea.

În Gabes din Mezia, un oraș de la marginea pustiei — din care cauză îmi e și mie drag, trăiau cu sute de ani înainte trei oameni vestiți pentru înțelepciunea lor. Erau foarte săraci, lucru neobișnuit, fiindcă în Gabes înțelepciunea era prețuită și bogat plătită.

Lor însă nu le putea merge altfel fiindcă unul era foarte bătrîn, altul era acoperit de lepră și cel de-al treilea era un arap negru, cu buzele groase. Oamenii soco-

teau pe cel dintîi prea bătrîn pentru ca să poată învăța ceva nou de la el, de celălalt se fereau de frica molimei, iar de cel de-al treilea nu voiau să știe, fiindcă ei credeau că pînă atunci nu se născuse nimeni învățat în Etiopia.

Cei trei învățați se întovărășiră totuși în nenorocirea lor. Peste zi cerșeau în fața templului și noaptea dormeau pe același acoperiș de casă. În acest fel își petreceau timpul, vorbind despre minunile oamenilor și ale firii.

Într-o noapte, pe cînd dormeau pe acoperiș așternut cu maci îmbătători, cel mai bătrîn dintre ei se deșteaptă și se uită pe cer, trezește apoi și pe tovarășii săi.

— Binecuvîntată fie sărăcia noastră care ne silește să dormim afară — zise el — sculați-vă și priviți pe cer!... — Ei bine — zise apoi Seceta cu glas mai blînd, noaptea aceea era o noapte sfîntă, că nimeni din cîți au văzut-o nu vor putea s-o uite.

Spațiul era cu totul deschis. Cerul care se arată ca o boltă închisă, era acum adînc și străveziu, plin de valuri ca o mare.

Lumina se rostogolea de pe un val pe altul, stelele păreu că plutesc pe tărîmuri deosebite, unele chiar pe valuri, altele pe alte sfere deasupra lor.

Departe se vedea o nebuloasă slabă.

Această nebuloasă străbătea spațiul ca o minge și se apropia din ce în ce, începînd apoi să se desfacă întocmai ca un boboc de trandafir — usca-i-s-ar urma! Mingea se făcea din ce în ce mai mare, iar coaja întunecoasă se desfăcea încetul cu încetul, lăsînd să iasă din ea patru frunze luminoase.

Cînd ajunse așa de aproape cum e cea mai apropiată stea se opri.

Cînd cei trei văzură minunea, unul din ei spuse că s-a născut un rege puternic, a cărui putere va fi mai mare ca a lui Cirus sau ca a lui Alexandru.

Se hotărîră atunci să plece :

— Să mergem, și să spunem părinților ceea ce am văzut, poate ne vor răsplăti cu vreo pungă cu bani și cu odoare scumpe.

Luară tolagul pribegiei și porniră la drum. Cînd ajunseră la poarta orașului, se opriră o clipă nedumeriți, căci acum se întindea în fața lor pustiul groaznic de care se tem oamenii.

Steaua cea nouă lumina nisipul pustiei așa încît magii se porniră la drum plini de încredere, fiind călăuziți de stea.

Toată noaptea merseră pe cîmpul plin de nisip și vorbiră de noul născut pe care îl vor găsi într-un leagăn de aur, jucîndu-se cu pietre scumpe.

Își scurtau calea vorbind și plănuind; cum se vor înfățișa în fața tatălui, regele, și în fața mamei, regina, și cum le vor spune că fiul lor va ajunge la cea mai mare putere și mărire; că va deveni mai vestit ca regele Solomon.

Și se semețeau că Dumnezeu i-a ales pe ei ca să vadă steaua și că părinții pruncului îi vor răsplăti, nici mai mult nici mai puțin decît cu douăzeci de pungi de aur, ba poate mai mult, să scape pentru totdeauna de chinurile sărăciei.

— Stam la pîndă ca un leu, zise Seceta, ca să mă năpustesc cu chinurile setei pe acești drumeți; însă îmi scăpară. Toată noaptea îi călăuzi steaua, iar dimineața cînd cerul se lumină și celelalte stele se stinseră, steaua cea nouă rămase pe cer luminînd prin pustiu, pînă îi duse la o oază unde găsiră apă și curmale.

Acolo se odihniră toată ziua și cînd înseră și se arătă steaua, magii plecară mai departe.

— Socotind după oameni — zise Seceta — trebuie să fi fost o călătorie minunată. Steaua îi călăuzea, încît ei nu îndurară nici foame, nici sete. Steaua le lumina cărările, apărîndu-i de scaieți și de valurile de nisip, de soarele aspru și de furtunile fierbinți ale pustiului. Cei trei călători își ziceau între dînșii: „Dumnezeu ne ajută și noi sîntem trimișii săi".

— Încetul cu încetul tot am avut putere asupra lor — povesti Seceta mai departe — așa că în cîteva zile, inima acestor oameni călăuziți de stea, se prefăcu într-o pustie tot așa de uscată ca și aceea prin care mergeau ei.

Erau acum plini de o mîndrie nebună și de o lăcomie arzătoare.

— Noi sîntem trimişii lui Dumnezeu şi tatăl copilului ne va răsplăti prea mult, dîndu-ne o caravană încărcată cu aur.

În sfîrşit steaua îi purtă spre vestitul rîu al Iordanului şi apoi sus spre colinele din ţara Iudei. Într-o noapte rămase deasupra oraşului Betleem ce se vedea printre pădurile de măslin pe o culme stîncoasă.

Cei trei magi se uitară să vadă palate cu turnuri înalte şi întărite cu ziduri, şi tot ce arată un oraş regesc, însă nu văzură nimic. Steaua îi dusese la o peşteră de la o margine de drum. Acolo raza stelei alunecă printre pietre şi prin acoperişul unui staul arăta celor trei magi un copilaşi adormit la sînul maicei sale.

Chiar cînd văzură că lumina stelei făcea o cunună în jurul capului noului născut, tot nu intrară în peşteră. Nu intrară să prezică copilului mărire şi stăpînirea lumii; se întoarseră fără să se fi arătat şi se depărtară spre coline.

— Să ne închinăm noi oare la copilul unui cerşetor tot aşa de sărac ca şi noi? Oare ne-a adus Dumnezeu aici să profeţim unui copil de cioban toate măririle? Acest copil nu va face decît ceea ce au făcut şi părinţii săi; va păzi turmele colea în vale!

Seceta se opri şi înclină din cap către ascultători ca şi cum ar fi voit să zică: „N-am eu dreptate? E ceva şi mai pustiu ca nisipul pustiei. Nimic nu este mai nerodnic ca inima omului".

Cei trei magi se opriră în drum şi se gîndiră că poate s-au rătăcit, poate n-au ţinut urma stelei — urmă Seceta — şi îşi ridicară ochii ca să caute steaua şi să afle iar drumul.

Dar steaua care-i adusese din Răsărit nu se mai vedea pe cer.

Cei trei magi rămaseră zdrobiţi de uimire şi de durere.

S-a întîmplat însă ceva îmbucurător, dacă am judeca după oameni. Cînd au văzut magii că li s-a ascuns steaua, au înţeles că au păcătuit către Dumnezeu. Şi se întîmplă cu ei cum se întîmplă cu pămîntul toamna cînd vine vremea ploioasă. Tremurau de frică şi firea li se înmuie, iar umilinţa le răsări în inimă ca iarba verde.

Trei zile şi trei nopţi rătăciră căutînd pe copilul pe care trebuiau să-l profeţească. Steaua însă nu se mai arătă ; ei se rătăceau şi mai tare, se simţeau topiţi de durere şi de căinţă. În a treia noapte veniră la această fîntînă să bea apă.

Atunci Domnul le-a iertat păcatele şi cînd se plecară spre fîntînă, în oglinda apei se răsfrîngea lumina stelei care îi călăuzise.

Cînd ridicară ochii spre cer, o văzură iarăşi şi călăuziţi de ea ajunseră din nou la peştera din Betleem. Aici căzură în genunchi în faţa Copilului şi ziseră :

„Ţie îţi aducem odoare de aur, arome şi rădăcini scumpe. Smirnă şi tămîie îţi aducem Ţie, căci Tu vei fi cel mai mare rege dintre toţi cîţi au trăit pe pămînt şi vei trăi în veacul veacurilor !"

Atunci copilaşul îşi puse mîna pe capetele închinate în faţa Lui şi El le dădu ceea ce nici un rege din lume nu le putea da. Bătrînul întîneri, leprosul se vindecă, şi arapul se albi. Acum erau aşa de frumoşi şi de înţelepţi că fiecare ajunse rege în ţara sa. Seceta se opri din povestit.

Cei trei străini îi mulţumiră şi o lăudară că a povestit adevărat.

— Minunată ţi-a fost povestea, zise unul. Ne mirăm însă că cei trei magi nu fac nimic pentru fîntîna care le-a arătat steaua. Să fi uitat ei oare o aşa de mare binefacere ?

— Nu trebuie oare ca Fîntîna să rămînă şi să amintească oamenilor că norocul care se stinge pe culmile mîndriei se regăseşte în umilinţa cea mai adîncă !

— Să fie ei oare mai răi decît oamenii ? adăugă cel de-al treilea. Oare cei care trăiesc în Paradis uită să fie recunoscători ?

Seceta se ridică cu un strigăt de groază. Ea recunoscuse de-abia acum pe cei trei magi. Şi fugi ca nebună să nu mai vadă cum cei trei crai porunceau servitorilor să toarne apa din burdufurile de pe cămile Şi fîntîna secată fu, astfel, umplută cu apă adusă din Paradis.

COPILUL DIN BETLEEM

În fața porții orașului Betleem sta de pază un soldat roman. Avea zale strălucitoare, un coif mare și o sabie scurtă ; în stînga o lance pe care se sprijinea. Tot timpul sta nemișcat încît părea turnat în fier.

Locuitorii intrau și ieșeau, cerșetorii se culcau la umbra porții, vînzătorii de fructe și de vin își așezau poverile lîngă el ; soldatul însă nu-și dădea osteneala nici măcar să-i privească.

— Ce bun să mă uit la aceste lucruri ? Ce-mi pasă mie de voi care tîrguiți și vindeți și veniți împovărați cu ulcioare de vin și undelemn. Dacă ați fi o armată care se luptă contra dușmanilor, ar fi altceva ! Dacă aș vedea învălmășală și luptă aprinsă, călăreți repezindu-se în ropotul cailor în poporul fără apărare ! Dacă ar fi viteji care se grăbesc să cucerească orașe urcîndu-se pe ziduri cu scări și funii ! Nimic nu mă poate bucura mai mult decît războiul ! Îmi e dor chiar să văd fîlfîind în aer vulturul roman. Îmi e dor de vuietul cornurilor de aramă, de clinchetul armelor, de sîngele roșu ce țîșnește !

Tocmai în fața porții se întindea un cîmp minunat acoperit de crini. Ostașul sta zilnic cu ochii îndreptați spre cîmpie, însă nu s-ar fi gîndit nici o clipă la frumusețea nespusă a florilor.

Citeodată vedea că drumeții rămîneau în loc să privească cu drag crinii și se mira atunci că se opreau ei din drum ca să vadă ceva așa de neînsemnat.

— Oamenii aceștia nu înțeleg ce e frumos, se gîndea el.

Nu vedea cîmpiile înverzite și pădurile de măslini din jurul Betleemului, ci gîndurile lui visau pustiile fierbinți din Libia plină de soare ; vedea cum o legiune de soldați se îndrepta în linie dreaptă pe nisipul fierbinte și galben.

Nu se vedea nici un popas unde să te adăpostești de razele soarelui ; nici un izvor, nici o țintă, nici o margine a pustiei în care rătăceau.

El vedea ostași sfîrșiți de sete și de foame, înaintînd cu pas șovăitor. Îi vedea poticnindu-se unul după altul, trăzniți de razele soarelui.

Cu toate acestea, legiunea înainta fără să-și părăsească generalul.

— Iată ce e frumos, gîndea soldatul, iată ceea ce desfată pe un soldat viteaz.

Stînd zilnic în acest loc, avea cea mai bună ocazie să vadă mulțimea de copii frumoși din jurul său.

— Dar ce au ei oare să te poți bucura ? își zicea ostașul cînd îi vedea pe drumeți surîzînd la vederea copiilor ce se jucau în jurul porții ; e de neînțeles cum se poate cineva bucura de un lucru așa de nemernic.

Odată, văzu un băiețaș cam de vreo 3 ani, care venea pe cîmp să se joace. Era un biet copil îmbrăcat în piele de oaie care se juca singur.

Fără voia sa cercetă copilul. Cel dintîi lucru care îl miră era că, copilul alerga pe cîmp așa de ușor, încît părea că plutește pe vîrful firicelelor de iarbă. Cînd îl văzu însă cum se joacă se miră și mai mult.

— Pe sabia mea ! Copilul acesta nu se joacă ca ceilalți copii. Dar oare cu ce se joacă ?

Copilul era numai la cîțiva pași de el, așa că putea să vadă bine ce făcea. Vedea cum copilul întindea mîna să prindă o albină care sta pe marginea unei flori și avea aripile așa de încărcate de polen, încît deabia putea să le desfacă și să zboare.

Ostașul văzu cu mirare că albina se lăsa prinsă fără împotrivire și fără măcar să înțepe.

Copilul ținea bine albina între degete și alerga înspre zidul orașului în scorbura căruia se afla un roi de albine ; o puse binișor acolo, și așa făcu pe rînd și cu celelalte albine de pe flori.

O zi întreagă îl văzu, soldatul, cum prinde albinele și le duce la roi.

— Copilul acesta e mai nebun decît toți aceia pe care i-am văzut pînă azi. Ce minte are el să ajute albinele acelea, care, și fără ajutorul lui, s-ar descurca ; și unde mai

pui că l-ar fi putut înțepa cu acul lor inveninat! Ce se va alege de el dacă va trăi!

Băiețașul venea în fiecare zi și se juca în fața porții, iar ostașul, fără voia lui, se uita după el cum se joacă.

— E de mirare, zise el; de trei ani stau aici la poartă și pînă azi nu m-am gîndit la nimeni ca la copilul acesta!

Ostașul însă nu era bucuros de copii, ci dimpotrivă, căci îi amintea de prezicerea grozavă a unui profet iudeu. Se zisese că va veni odată vremea cînd toți oamenii se vor iubi ca frații. Cînd se gîndea ostașul că s-ar fi putut întîmpla așa ceva, îl cuprindea un fior și atunci apuca lancea cu amîndouă mîinile ca și cum s-ar fi sprijinit să nu cadă.

Și cu cît vedea mai mult pe acest copil, cu atît se gîndea mai mult la profeția celor o mie de ani de pace!

Nu îi era frică de vremea aceea că se vedea bine că ea e departe, însă nu-i plăcea să se gîndească la ceva așa de disprețuitor.

Odată, pe cînd copilul se juca printre florile de pe cîmp, veni fără veste o ploaie mare... Cînd văzu copilul ce mari erau picăturile și că ar putea dobori bieții crini, se îngrijoră de soarta prietenilor săi. De aceea, se îndreptă spre cei mai mari și mai frumoși și le înconvoie tulpinile nemlădioase la pămînt, așa că ploaia nu putea pătrunde în petalele florilor.

Și cum făcu cu o floare, așa făcu și cu celelalte, încît toți crinii cîmpului erau acum culcați la pămînt.

Ostașul surise în sine cînd privi la ce făcea copilul.

— Mi-e teamă că aceste flori, crinii nu-l vor fi recunoscătoare — zise el. Toate tulpinile sînt rupte. Nu e cu putință să încovoi flori așa de tari la tulpină.

Cînd se opri însă ploaia, ostașul văzu că băiatul se duse spre crini și îi ridică. Și spre nespusa sa uimire vedea cum copilul ridica florile fără cea mai mică osteneală, și nici una nu era ruptă ori vătămată. Deodată, văzu că toți crinii străluciră de o minunată albeață pe cîmpie.

Cînd ostașul văzu aceasta, îl apucă o mînie grozavă.

— Ia te uită ce copil! Nici nu pot crede că s-a întîmplat ceva așa de nebunesc! Ce fel de om se va alege din el, dacă nu poate vedea măcar o floare ruptă? Ce ar fi oare dacă ar merge așa și în război? Ce ar face el dacă i s-ar da poruncă să ardă

o casă plină de femei și de copii, sau să scobească o corabie așa ca să se scufunde totul în valuri!

Și iar se gîndi la vechea profeție și începu să-i fie frică.

Dacă s-a și născut un copil ca acesta, se vede că s-a apropiat vremea aceea. Încă de acum e pace între oameni și desigur că nici un război nu va mai izbucni. De acum înainte toți oamenii vor fi ca acest copil, se vor teme să-și facă rău unul altuia și nici atîta curaj nu vor avea încît să rupă o floare sau să omoare o albină. Fapte vitejești nu se vor mai face, nici învingeri glorioase și nici intrări triumfale în Capitoliu. Nu va mai fi nimic de făcut pentru un bărbat viteaz.

Și ostașul care tot mai dorea să intre în vreun război ca prin faptele sale să ajungă la putere și bogăție, era așa de mînios pe copilașul de trei ani, încît întinse amenințător lancea către el cînd trecu prin apropiere.

Dar, într-o zi copilul nu ajută florilor sau albinelor, ci făcu un lucru care i se păru ostașului și mai netrebuincios și mai nemulțumitor.

Era o zi grozav de călduroasă și razele soarelui cădeau pe armura ostașului, încît i se părea că poartă o cămașă de foc. Cine trecea putea vedea că ostașul suferea grozav de arșița soarelui. Ochii îi erau roșii în cap, buzele i se uscaseră, însă soldatul care îndurase căldura arzătoare a pustiului Africii, își zise că aceasta era un lucru de nimic și nici nu-i veni în minte să-și schimbe locul.

Dimpotrivă, era bucuros să arate trecătorilor ce tare era, încît putea răbda arșița soarelui fără să caute un adăpost.

Pe cînd se lăsa astfel aproape ars de viu de arșița soarelui de la amiaz, se apropie de el copilul care se juca pe cîmp și se opri deodată în fața lui.

Știa bine că ostașul nu-i era prieten și, de obicei, avea grijă să nu se apropie de lancea sa. De data asta însă veni aproape de tot, îl privi lung și cu băgare de seamă apoi se grăbi să fugă peste drum. După o clipă se întoarse ținînd mîinile ca o cupă și aducînd astfel cîțiva stropi de apă.

— Mie vrea oare să-mi aducă apă copilul acesta? se gîndi soldatul. Dar asta-i prea de tot. Parcă un legionar roman nu poate îndura puțină căldură. Dar ce are copilul

acesta de vrea să ajute celor ce au nevoie de ajutor? Eu n-am nevoie de mila sa. Aș dori ca toți aceea care sînt ca el și el însuși să nu mai fie pe lume.

Copilul venea cu multă băgare de seamă spre el. Ținea mîinile strînse ca să nu-i picure apa printre degete. Pe cînd venea spre ostaș ținea ochii ațintiți pe stropii de apă ce-i aducea așa că nu putea vedea că acela îl privea cu fruntea încrețită și cu ochii răi.

În sfîrșit, se opri în fața legionarului și-i arătă apa.

Pe cînd venea, pletele aurii și dese îi căzură pe frunte și pe ochi, de aceea își scutură capul să poată vedea. Cînd putu, în sfîrșit, să vadă cu ce față îl privea ostașul, el nu se sperie, ci rămase îndemnîndu-l cu un surîs fermecător să primească. Ostașul însă nu voia să primească un dar de la acest copil pe care îl ura.

El nu se uită la capul încîntător din fața sa și cum sta încremenit și nemișcat păru că nu pricepe ce voia copilul.

Acesta însă nu putea pricepe că ostașul nu voia să primească; el surîdea încrezător, se ridică pe vîrful picioarelor, își ridică brațele spre el cît putu așa ca soldatul să poată ajunge apa.

Legionarul era așa de mînios că un copil vrea să-l ajute, încît apucă lancea ca să-l alunge.

Se întîmplă însă ca tocmai în acel moment razele soarelui să cadă pe armura soldatului așa de puternic, încît vedea numai flăcări în fața ochilor și simțea cum i se topește creierul în cap; simțea bine că soarele îl va ucide dacă nu va căuta alinare îndată.

Și, ieșit din minți de primejdia în care plutea, aruncă lancea la pămînt, apucă cu amîndouă mîinile pe copil și îl ridică să poată sorbi apă din mînuțele sale.

Erau numai cîțiva stropi ce-i udaseră limba, dar era destul și atît.

Îndată ce sorbi apa simți în cap o înviorare așa de mare, încît nu-l mai apăsa nici greutatea zilei și nici coiful; razele soarelui își pierduseră puterea lor omorîtoare, buzele i se înmuiară iarăși și flăcările roșii nu se mai învîrteau în fața ochilor.

Înainte de a-și da seama, lăsase copilul jos și acum fugea pe cîmp să se joace. Își zise mirat: „Ce fel de apă

fu aceasta ce-mi dădu copilul ? A fost o băutură minunată. Va trebui să-i mulţumesc pentru fapta sa."

Dar, fiindcă ura pe copil, goni din cap această cugetare ! E abia un copilaş — zise el — şi desigur că nu ştie de ce face aşa ori aşa. Se joacă cu ce-i place. Oare crinii şi albinele cum îi vor mulţumi ? Ce mă mai gîndesc eu să-i mulţumesc, el nici nu ştie măcar că m-a ajutat.

Se înfurie chiar pe copil, cînd văzu un sutaş că se apropie de poartă.

— Ia te uită în ce primejdie mă aflam !

De veneaVoltigius cu cîteva clipe mai înainte mă găsea desigur cu un copil în braţe.

Centurionul se apropie şi întrebă pe soldat dacă ar putea vorbi ceva împreună ; fără ca să-i audă cineva.

— Dacă ne vom depărta cu zece paşi de la poartă nu ne va auzi nimeni.

— După cum ştii regele Irod a încercat în zadar să găsească în Betleem pe un copil despre care vracii şi preoţii proorocesc lucruri grozave. Ei spun că acel prunc se va ridica şi va lua tronul, aducînd pe lume o domnie de o mie de ani de pace şi de fericire. Acum ştii de ce vrea Irod să-l nimicească.

— Vezi bine că înţeleg, răspunse ostaşul cu grăbire şi după cum spui, e cel mai uşor lucru din lume.

— Nici vorbă că ar fi uşor dacă Irod ar şti care e acel copil din Betleem. Ostaşul se încruntă şi zise :

— Ce păcat că nu i-au spus vracii cum arată.

— Acum însă Irod a născocit un plan ca să poată pune mîna pe el — zise centurionul — şi aceluia care îl va ajuta Irod îi făgăduieşte un dar mare.

— Ceea ce porunceşte Voltigius se face şi fără plată, răspunse ostaşul cu mîndrie.

— Îţi mulţumesc, zise centurionul, ascultă care este planul regelui. El vrea să sărbătorească ziua naşterii fiului său printr-o mare petrecere la care vor fi chemaţi toţi băieţii din Betleem între doi şi trei ani, împreună cu mamele lor. Şi atunci...

El se întrerupse surizînd cînd văzu cu ce silă îl privea ostaşul.

— Ei prietene, nu e nevoie să te temi. Irod ne va face omoritori de copii. Apleacă-te şi ascultă în ce fel se va face.

Centurionul şuşoti îndelung cu ostaşul şi cînd totul fu pus la cale adăugă :

— Cred că nu e nevoie să-ţi spun că totul se va face în cea mai mare taină, dacă nu vrem să ne muncim de prisos.

— Voltigius, tu ştii că te poţi bizui pe mine.

Cînd se depărtă Centurionul, ostaşul reveni la locul său, şi se uită lung după copil.

Acesta se juca pe cîmp şi-i fu necaz cînd se pomeni zicînd de copil că aleargă printre flori ca un fluture.

Deodată, războinicul începu să rîdă.

— Copilul acesta nu-mi va fi multă vreme ca un spin în ochi. Şi el va fi cu siguranţă poftit la Irod.

Ostaşul stătu la poartă pînă cînd se înseră şi după ce o închise, plecă.

Merse pe străzile întunecoase şi înguste pînă la palatul lui Irod din Betleem.

Înăuntrul acestui palat se afla o curte mare pardosită cu pietre, înconjurată de clădiri de-a lungul cărora se întindeau trei şiruri de galerii aşezate una peste alta. În cea mai de sus se hotărise să se facă serbarea pentru copiii din Betleem.

Galeria aceea fusese schimbată după porunca lui Irod într-o grădină-închisă din toate părţile. Tavanul era făcut din viţă de vie purtînd strugurii cei mai frumoşi, iar de-a lungul pereţilor se aflau rodii şi portocali încărcaţi de fructe.

Pardoseala era presărată cu frunze de trandafir ce făceau un covor moale şi parfumat, iar de-a lungul grădinii şi a pervazelor erau înşirate măsuţe şi paturi împodobite cu cununi de crini.

La distanţe apropiate se aflau bazinuri de marmoră în care peştişori de aur şi de argint se jucau în apa străvezie. În copaci stăteau pitulate păsări măestre din ţări străine, şi într-o colivie un corb croncănea fără încetare.

Cînd se deschise petrecerea, mamele şi copiii intrară în grădină. Îndată ce soseau la palat, copiii erau îmbrăcaţi cu veşminte de purpură şi pe pletele negre li se puneau coroane de trandafiri.

Femeile veneau cu-o liniştită mîndrie, purtînd veşminte roşii şi albastre ; marame albe şi lungi le cădeau de

pe cocul împodobit cu salbe de aur și argint. Unele își purtau copiii pe umăr, altele îi duceau de mînă, iar altele purtau în brațe pe micuții speriați și aiuriți.

Mamele se așezară pe pardoseala acoperită cu trandafiri, iar sclavii le întinseră pe măsuțe mîncăruri scumpe și băuturi alese așa cum se cade la o masă regească. Și toate aceste mame fericite începură să mănînce și să bea, fără să-și piardă însă cuvința rară a femeilor din Betleem.

Totul era înconjurat de două șiruri de ostași înarmați pînă în dinți ; stăteau nemișcați fără să ia parte la petrecerea din jurul lor.

Femeile nu se putură stăpîni să nu privească cu mirare spre soldați și-și ziceau între ele :

— Ce caută ei oare aici ? Ce crede Irod că noi nu știm să ne purtăm ? Și e oare nevoie de atîția ostași să ne țină în frîu ?

Altele credeau că așa e obiceiul, că așa trebuie să fie la regi. Se știe că Irod la toate serbările înconjoară casa cu soldați.

La începutul serbării, copilașii erau sfioși și neîncrezători, se țineau tăcuți de poala mămicilor lor. Curînd, începură să se învioreze și să se bucure de darurile lui Irod.

Regele născocise o țară fermecată pentru micii săi musafiri. Cînd aceștia începură să umble prin grădină, găsiră stupi de albine din care puteau mînca miere fără ca albinele să-i înțepe ; pomi care-și plecau crengile pînă la ei și le întindeau roadele ; găsiră într-un colț scamatori care într-o clipă le umpleau buzunarele și poala de jucării, iar într-o cușcă, era un îmblînzitor de fiare cu o pereche de tigri așa de blînzi încît copiii puteau călări pe ei.

Nimic din acest paradis născocit pentru ei nu-i minuna mai mult ca șirurile de soldați care stau nemișcați. Erau atrași de coifurile lucitoare, de fețele lor aspre și împietrite, ca și de săbiile lor scurte, cu tecile bogat împodobite.

Pe cînd se jucau și făceau năzbîtii se gîndeau totuși numai la soldați, dar nu îndrăzneau să se apropie, deși doreau să-i atingă, să vadă dacă sînt vii, dacă se pot mișca.

Bucuria și jocul creșteau din ce în ce, soldații însă rămîneau tot nemișcați.

Era de necrezut pentru copii că oamenii pot să stea așa de aproape de atîtea bunătăți fără să întindă mîna să apuce.

În sfîrșit, un copil nu se mai putu abține ; se apropie pe furiș, gata de fugă, de un soldat și fiindcă acesta rămase nemișcat, se apropie și mai mult.

Acum era așa de aproape încît îi putea atinge încălțările.

Atunci ca și cum s-ar fi petrecut o crimă grozavă, toți acești oameni de fier se mișcară cu o furie năpraznică și se repeziră asupra copiilor. Unii îi aruncau în sus printre lămpi și cunune de flori și apoi îi azvîrleau ca pe niște mingi peste galerie unde cădeau morți pe pardoseala de marmură a curții. Alții trăgeau săbiile și le înfigeau în inima copiilor, alții le zdrobeau capul de pereți înainte de a-i arunca în curtea întunecoasă.

Într-o clipă se făcu o tăcere de mormînt. Trupurile zburau încă în aer, femeile erau încremenite de spaimă.

Deodată, însă, toate aceste nenorocite se deșteptară, înțelegînd ceea ce se petrecea și cu un singur strigăt se repeziră asupra călăilor.

În galerie mai erau copii ce nu fuseseră prinși la prima mișcare.

Ostașii îi alungau, mamele se aruncau între ei, apucînd cu mîna tăișul sabiei, căutînd să schimbe lovitura.

Altele, ai căror copii muriseră, se năpustiră asupra soldaților și apucîndu-i de gît îi sugrumau, căutînd, astfel, să-și răzbune copiii.

Țipete îngrozitoare răsunau în tot palatul. Femeile, blestemînd fioroasa vărsare de sînge, alergau înnebunite, căutînd să scape. La ieșire stătea soldatul care peste zi păzea poarta orașului. El nu luase parte la măcel ; iar femeile ce căutau scăpare se retrăgeau îngrozite din fața acelei primejdii.

Așa era de îngrozitor și neîndurător, încît mamele înnebunite se aruncau mai bine peste galerie, decît să treacă prin sabia sa.

— A avut dreptate Voltigius cînd m-a pus de pază aici ; un altul, mai tînăr și nechibzuit s-ar fi lăsat momit să intre în luptă. Dacă aș fi intrat și eu în măcel, s-ar fi strecurat pe aici destui copii.

Pe cînd se gîndea astfel văzu o femeie tînără, înaltă cu un prunc în braţe care se repezi spre el, vrînd să fugă.

— Una s-a şi gătit de drum — zise el — şi lucru de mirare, nici ea nici copilul nu sînt răniţi.

Femeia se năpusti asupra soldatului cu aşa grabă, încît acesta nu avu vreme să o vadă la faţă. De aceea, întinse sabia şi se aştepta să vadă căzînd la podea copilul tăiat în două.

În clipa aceea auzi un zumzet mînios deasupra capului şi fără veste simţi o durere grozavă deasupra ochiului. Durerea era aşa de mare şi de chinuitoare încît îl ameţi şi scăpă sabia din mînă.

Cînd îşi duse mîna la ochi apucă o albină şi văzu că ea îi pricinuise durerea aceea.

Ca fulgerul se aplecă să-şi ridice sabia, crezînd că tot mai are vreme să prindă pe fugară. Albina îşi făcuse foarte bine datoria, căci tînăra mamă izbutise să fugă pe scări şi cu toată graba cu care el o căută, nimeni nu-i mai putu da de urmă.

* * *

În ziua următoare, ostaşul era de pază, împreună cu cîţiva tovarăşi. Era dis-de-dimineaţă şi porţile grele ale oraşului erau de curînd deschise.

Se părea însă că nimeni nu avea de gînd să iasă din oraş, cum se întîmpla în fiecare dimineaţă. Toţi locuitorii din Betleem erau îngroziţi de spaima de peste noapte, încît nimeni nu îndrăznea să-şi părăsească casa.

— Pe sabia mea — zise Voltigius care stătea şi privea spre ulicioara care ducea spre poartă — nu am plănuit bine. Mai bine s-ar fi ţinut porţile închise şi s-ar fi răscolit toate casele pînă am fi dat de urma copilului care a scăpat.

Voltigius credea că copilul şi părinţii vor încerca să scape o dată cu deschiderea porţilor. Ostaşul îşi zicea astfel:

— Eu mă tem că nu e bun planul acesta, cît de uşor se poate ascunde un copil.

Se gîndea că ar fi cu putință să-l ascundă într-un coș cu fructe sau într-un ulcior de undelemn mai mare sau în saci cu grîu ai unei caravane.

Gîndindu-se cum l-ar putea cineva păcăli, iată că văzu venind un bărbat și o femeie, grăbindu-se să ajungă la poartă. Ei mergeau repede privind în jur, îngrijorați, ca și cum ar fi vrut să fugă de o mare primejdie. Bărbatul ținea în mînă un topor și se vedea că era hotărît să lovească pe oricine l-ar fi oprit din drum.

Ostașul se uita însă mai mult la femeie. Văzuse că era tot așa de înaltă ca mama care scăpase din palatul lui Irod. Ea își ridicase șorțul, poate ca să ascundă un copil, și cu cît se apropia, se vedea mai bine că ducea un copil în brațe.

— Nu mă îndoiesc că este cea care mi-a scăpat aseară. Nu i-am putut vedea fața, dar îmi amintesc că era destul de înaltă. Și eu care nici nu îndrăzneam să sper un așa noroc!

Bărbatul și femeia se apropiau din ce în ce mai mult. Ei nu se gîndeau că ar fi cu putință să-i oprească cineva aici și cînd zăriră soldații înșirați, îi cuprinse un fior de groază.

— Ne ducem la lucru, de ce ne oprești?

— Tu poți trece — zise soldatul către bărbat; dar aș vrea să văd mai întîi ce ascunde femeia ta în șorț.

— Ce să fie decît merinde pentru ziua de azi?

— Poate că spui adevărat și dacă e așa de ce nu mă lași să văd ceea ce poartă?

— Nu vreau să vezi, zise bărbatul și te sfătuiesc să ne lași să trecem.

Omul ridică toporul, însă femeia îi puse mîna pe braț.

— Nu te apuca la ceartă cu el — se rugă ea — îi voi arăta ceea ce port și sînt sigură că nu va putea să-i facă nici un rău.

Și cu un surîs mîndru și încrezător se îndreptă spre soldat și ridică un colț al șorțului.

În acea clipă, soldatul se dădu înapoi orbit parcă de o lumină puternică. Femeia purta pe brațe ceva strălucitor, încît nu se vedea ce este.

— Credeam că porți un copil pe brațe

— Uite ce port — răspunse femeia.

De abia acum văzu soldatul că ceea ce strălucea era o tufă de crini la fel cu cei crescuți pe cîmp. Strălucirea lor era însă mult mai mare.

Soldatul neîncrezător bagă mîna printre flori, dar nu simți decît foile moi și ude de roua dimineții. Amărît și dezamăgit cum era ar fi arestat bucuros femeia și bărbatul, dar nu le putea găsi nici o vină.

Femeia, observînd descumpănirea soldatului, zise :

— Nici acum nu ne lași să trecem ?

Ostașul își trase sabia uitult și-i lasă să treacă.

Femeia trase haina peste flori, privind fermecător ceea ce purta în brațe :

— Știam că nu-i vei face nimic dacă îl vei vedea — îi zise soldatului.

Apoi se depărtară grăbiți, iar ostașul privi multă vreme după ei pînă îi pierdu din ochi.

Stînd astfel, auzi apropiindu-se o mulțime de oameni, care strigau :

— Oprește-i, nu-i lăsa să fugă !

Era Voltigius cu oamenii săi. El îi văzuseră pe fugari : tatăl era un bărbat puternic, cu părul cărunt și purta un topor în mînă ; mama era înaltă la trup și ținea copilul ascuns în cutele rochiei.

Pe cînd Voltigius povestea acestea, un bărbat intră pe poartă călare pe un cal. Fără să zică o vorbă, ostașul se repezi asupra lui și trăgîndu-l de pe cal îl trînti la pămînt. Apoi, se aruncă pe cal și porni în goană după fugari.

* * *

Cîteva zile colindă ostașul prin pustia ce se întinde la sud de Iudeia. Tot mai urmărea pe fugarii din Betleem și-și pierduse firea în goana cea nebună.

— Se vede că oamenii aceștia au darul să intre în pămînt, mormăi el. De attîtea ori am fost așa de aproape, căci puteam arunca lancea în copil și cu toate astea mi-au scăpat. Încep să cred că n-am să-i mai prind niciodată.

Era așa de deznădăjduit ca un om care a început să creadă că luptă cu o putere supraomenească și se întreba dacă într-adevăr zeii îi apărau de mînia sa.

— Orice osteneală este zadarnică. Mai bine să mă întorc acasă înainte de a muri de foame și de sete în pustia asta.

Îl apucă însă groaza de ceea ce îl aștepta dacă s-ar fi întors fără să fi izbutit să-i prindă ; el era de vină că pfuncul scăpase de două ori. Nu era cu putință ca Voltigius sau Irod să-l ierte.

— Cîtă vreme va ști Irod că mai trăiește un copil născut în Betleem, va trăi cu frica să nu fie dat jos de pe tron. Irod se va răzbuna pe mine răstignindu-mă pe cruce.

La amiază, cînd era foarte cald, soldatul suferea grozav din cauza căldurii și a călăritului pe un drum stîncos, unde nici vîntul nu adia. Cal și călăreț erau gata de pieire.

De cîteva ceasuri, călărețul pierduse orice urmă a fugarilor și era mai amărît ca oricînd.

— Trebuie să las căutatul, se gîndea el, de nu-i voi prinde tot voi muri în pustiul acesta.

Pe cînd părea că se-nvoiește cu el însuși la această cugetare dădu peste o stîncă la marginea unui drum și văzu cu mirare acolo o peșteră.

Își îndreptă calul într-acolo.

— Vreau să mă odihnesc o clipă la răcoare și poate că pe urmă voi putea căuta pe fugari.

Cînd tocmai voia să intre în peșteră fu uimit de ceva foarte ciudat.

Pe marginea peșterii creșteau două rădăcini de crini înalți și fragezi ; ei împrăștiau un miros îmbătător și o mulțime de albine roiau în jurul lor.

Era ceva neobișnuit în această pustie, iar soldatul făcu ceva neașteptat. Rupse o floare albă și o luă cu el în peșteră.

Peștera nu era nici adîncă, nici întunecoasă și cînd intră acolo văzu cu uimire trei călători : un bărbat, o femeie și un copil, care dormeau cufundați într-un somn adînc.

Inima începu să-i bată cu putere. Erau tocmai cei trei fugari după care el colindase atîta. Acum stăteau aici adormiți, fără apărare; cu totul în puterea lui.

Își scoase sabia din teacă și se aplecă spre copilul care dormea. Hotărî să-l lovească în inimă ca să-l ucidă cu o singură lovitură.

Pe cînd voia să-l izbească, se opri o clipă să privească fața copilului; acum cînd era sigur de victorie avea dorința să-și vadă jertfa.

Cînd văzu copilul, bucuria îi fu și mai mare, fiindcă recunoscu pe băiețașul care se juca cu albine și flori pe cîmpia din fața porții orașului Betleem.

— Trebuia să mă gîndesc de mult că acesta e blestematul prinț aducător de pace. De aceea îl uram eu așa de mult.

Din nou înclină sabia pe cînd se gîndea.

— Cînd voi duce capul acestui copil în fața lui Irod, mă va face cel puțin căpetenia gărzii sale; și plin de bucurie se pregătea să-l izbească.

— De data asta nimeni nu te va mai scăpa din mîinile mele!

Ostașul puse lîngă copil floarea de crin pe care o rupsese la intrarea în peșteră și o albină ascunsă în petalele ei, zbură de mai multe ori deasupra capului său.

Ostașul se înfioră. Își aduse aminte de albinele cu care se juca copilul și de albina care-l înțepase la serbarea lui Irod, din cauza ei scăpase copilul cu viață.

Aceste gînduri îl umplură de durere și de mirare. Acum se opri din nou și ascultă să vadă unde-i albina: deodată nu mai auzi nimic. Cînd se uită astfel și aștepta să vadă dacă se va mai auzi albina, îl ajunse mirosul îmbătător al florii pe care o ținuse în mînă.

Își aminti de crinii cu care se jucase copilul și de crinii care l-au ascuns de ochii lui, cînd trecea prin poarta Betleemului. Din ce în ce mai adîncit în gînduri își retrase sabia.

— Albinele, crinii l-au ajutat și i-au răsplătit binefacerea sa, murmură el.

Atunci își aminti că și lui îi făcuse copilul un bine și o căldură mare îi învăpăie capul.

— Poate uita oare un legionar roman să răsplătească un bine primit ? zice el.

O clipă luptă cu el însuşi. Se gîndi la bucuria lui Irod şi a sa, dacă-l omoară pe regele păcii. După o şovăire lungă zise :

— Nu se cade să iau viaţa acestui copil, care mi-a făcut odată un bine. Şi se plecă în genunchi, puse sabia lîngă copil aşa ca fugarii să poată vedea din ce primejdie au scăpat.

Atunci văzu copilul că era treaz, stătea întins şi-l privea cu ochii lui scînteietori ca stelele.

Cuprins de un fior neînţeles ostaşul îngenunche în faţa copilului :

„Doamne, Tu eşti Atotputernic — zise el. Tu eşti marele Învingător. Tu eşti Acela care e iubit de zei, Tu eşti Acela care poate călcà şerpii şi scorpionii."

Îi sărută picioarele şi se depărtă încet din peşteră, pe cînd copilul sta întins şi îl privea cu ochii lui mari, plini de nedumerirea copilărească.

FUGA ÎN EGIPT

Departe, într-una dintre cele mai aspre pustii ale răsăritului, creștea de mii de ani un curmal.

Oricîți treceau prin cîmpie trebuiau să se oprească și să-l privească, căci era cel mai mare și mai bătrîn decît toți palmierii din pustie și se zicea despre el că va crește mai înalt decît toate obeliscurile și piramidele.

Cum sta palmierul astfel — și din singurătatea lui putea privi pustiul, văzu într-o zi un lucru care-l umplu de mirare încît își clătină vîrful încet.

Se vedeau venind doi oameni străini în pustie : o femeie și un bărbat, fără călăuză, fără corturi, fără saci cu merinde.

Curmalul se uită repede în jurul său.

— Mă mir că leii nu i-au simțit ca să vie să-i mănînce — și hoții pustiului nu au tăbărît și i-au jefuit; vor veni, desigur, mai tîrziu. Pe voi vă așteaptă o moarte groaznică — zise curmalul. Leii vă vor mistui, șerpii vă vor mușca, setea vă va usca, nisipul pustiului vă va îneca, hoții vă vor omorî, soarele vă va arde, frica vă va nimici.

Și încercă să se gîndească la altceva. Însă, în toată pustia nu se afla nimic pe care să nu-l fi privit de mii de ani. Nimic nu-i putea opri atenția. Și fără voie se gîndi iar la cei doi călători.

— Pe secetă și furtună — zise el invocînd pe cei mai mari dușmani ai săi, dar ce poartă femeia în brațe? Dacă nu mă înșel, acești oameni și-au luat și copilul în pustie.

Curmalul vedea bine de departe cum văd toți bătrînii, vedea într-adevăr că femeia purta în brațe un copil care-și culcase capul pe umărul ei.

— Copilul n-are nici măcar haine pe el, zise palmierul, iar femeia şi-a ridicat rochia ca să-l învelească. Se vede că l-a luat cu grabă din pat şi s-a furişat cu el. Acum înţeleg eu ce e cu ei, oamenii aceştia sînt fugari. Cu toate astea sînt nebuni, dacă nu au un înger să-i apere, mai bine se lăsau în mîna duşmanilor decît să încerce scăpare în pustiu. Îmi închipui cum s-a întîmplat: Omul era la lucru, copilul dormea în leagăn, şi femeia plecase să aducă apă în ulcior. Dar n-a făcut cîţiva paşi cînd a zărit duşmanul. Atunci, ea s-a repezit înăuntru, a apucat copilul în braţe, a strigat bărbatului său să vină după ea şi au fugit. De atunci, rătăcesc prin pustie, fără să se odihnească o clipă. Da, aşa s-a întîmplat, cum zic eu, dacă nu-i apără vreun înger...

— Iată, ce speriaţi sînt, nici n-au vreme să simtă oboseala şi suferinţa. Ochii le strălucesc de friguri şi de sete, ah! eu ştiu cum e omul însetat.

Şi cum se gîndi curmalul la secetă, îl cuprinse un cutremur de-a lungul trunchiului şi numeroasele vîrfuri ale foilor sale se răsuciră ca şi cum le-ar fi atins focul.

— Dacă aş fi om n-aş dori niciodată să mă duc în pustie; trebuie să fie prea curajos acela care nu are rădăcini în adîncul pămîntului cu care să soarbă apa. Aici poate fi primejdios chiar şi pentru curmali. Chiar şi pentru unul ca mine.

Dacă aş putea i-aş sfătui să se întoarcă, căci duşmanii lor nu pot fi groaznici ca pustiul. Poate se gîndesc că e uşor de trăit în pustie. Chiar mie mi-a fost greu să mă ţin aici în viaţă. Îmi aduc aminte că odată pe cînd eram tînăr, m-a înecat un val de nisip. Eram aproape să mă înăbuş. Dacă ar fi fost să mor, atunci mi-ar fi sunat ceasul cel din urmă.

Curmalul vorbea tare cu el însuşi, cum fac şi bătrînii pustnici.

— Aud un foşnet melodios în frunzişul meu. Poate că vîrfurile crengilor mi se mişcă. Mă cuprinde o milă adîncă la vederea acestor fugari. Femeia aceasta e tare mîhnită şi totuşi e aşa de frumoasă, încît îmi aduce aminte istoria cea mai minunată pe care o ştiu.

Şi pe cînd frunzele se mişcau cu un freamăt melodios, curmalul îşi aducea aminte de timpurile străvechi

în care oaza aceasta a văzut doi oameni străluciți. Era regina Sabba și înțeleptul Solomon. Frumoasa regină se întorcea în țara sa și regele o întovărăși o bucată de drum, iar aici trebuiau să se despartă.

— Ca amintire a acestui ceas — zicea regina — voi semăna un sîmbure de curmal și doresc ca din el să răsară un curmal care va crește și va dăinui, pînă cînd se va arăta în țara Iudeei un rege mai mare și mai înțelept ca regele Solomon.

Și pe cînd zise acestea, îngropă sîmburele în pămînt și îl udă cu lacrimile sale.

— Dar ce să fie oare de tocmai azi îmi aduc aminte de asta! Să fie oare femeia aceasta așa de frumoasă încît îmi amintește pe cea mai frumoasă dintre regine, Ea, la al cărei cuvînt am crescut și am trăit pînă azi. Freamătul frunzișului meu se aude ca un bocet, ca și cum ar prezice moartea acestor călători. Se vede bine că și ei cred că le-a sosit ceasul din urmă.

Groaza li se citea pe față cînd priveau la oasele de cămilă înșirate pe nisipul oazei. Priveau înfricoșați după corbii ce le zburau deasupra capetelor. Nu se putea altfel — erau pierduți. Se opriră lîngă palmier și începură să caute apă, găsiră izvorul, dar acesta era secat.

Femeia doborîtă de oboseală se așeză plîngînd la picioarele curmalului și își puse copilul la marginea izvorului secat.

Bărbatul izbea cu amîndoi pumnii în pămîntul uscat, și palmierul auzi cum vorbeau între ei că vor trebui să moară. Și pe cînd povesteau, palmierul auzi că regele Irod al Iudeei a poruncit să omoare pe toți copiii mai mici de doi-trei ani, de frică să nu se fi născut printre ei și proorocitul Rege al păcii.

— Din ce în ce mai vijelios îmi freamătă frunzele; se vede că le-a sosit ceasul din urmă acestor călători.

Bărbatul și femeia vorbeau și se temeau de primejdia ce-i aștepta în acest imens pustiu. Bărbatul zise că era bine să fi rămas și să se fi luptat cu soldații, așa cel puțin ar fi găsit o moarte mai miloasă decît în pustia aceasta necuprinsă.

— Dumnezeu nu ne va lăsa — zise femeia.

— Sîntem printre fiare și șerpi, n-avem nici măcar cu ce ne apăra ; n-avem mîncare, nici apă, Oare cum să ne mai ajute ? zise bărbatul. Își rupea hainele de disperare, ascunzîndu-și fața la pămînt. Era ca un om fără speranță, cu moartea în suflet.

Femeia sta cu mîinile încrucișate pe genunchi. În curmal, frunzele foșneau din ce în ce mai puternic. Femeia auzi și ea foșnetul frunzelor din vîrf și-și ridică ochii. Fără să vrea ridică mîinile și strigă :

— Uite curmale, uite curmale !

În glasul ei era atîta dorință, încît palmierul ar fi vrut să nu fie mai mare decît un alun ca ea să poată să-l ajungă. Știa el bine că vîrful îi era plin de curmale, dar cine ar fi îndrăznit să urce la o așa de amețitoare înălțime ?

Bărbatul nici nu ridică capul, zicîndu-i să nu dorească ceea ce era cu neputință.

Copilul care se juca în jurul lor cu firele uscate de iarbă, auzi strigătul mamei sale. Nu-i venea să creadă că mama sa ar fi dorit ceva și nu ar fi putut dobîndi. Se uita și el spre vîrful palmierului și se gîndea cum ar face să poată avea curmale.

Fruntea i se încreți sub cîrlionții aurii. În sfîrșit, un surîs îi alunecă pe față. Găsise mijlocul. Îndreptîndu-se către palmier, îi mîngîie trunchiul cu mîna și-i zise cu glasul său blînd de copil :

— Curmale, curmale, îndoaie-te !

Dar ce să fie oare, ce să fie ?

Frunzele curmalului foșneau acum ca bătute de o mare vijelie și trunchiul lui fu străbătut de un fior groaznic. Curmalul simțea că copilul are putere asupra lui ; nu i se putea împotrivi.

Se înconvoie din trunchiul său puternic în fața copilului ca oamenii ce se închină în fața crailor mari. Se aplecă la pămînt așa încît vîrful său cu frunzele tremurătoare mătura nisipul pustiului.

Copilul nu fu mirat, nici înfricoșat ; cu cea mai mare liniște culese ciorchină cu ciorchină din vîrful curmalului.

După ce culese destul, pomul rămase încovoiat spre pămînt. Atunci copilul, mîngîindu-l, îi zise cu glas duios :

— Curmale, curmale, ridică-te !

Şi uriaşul pustiului se ridică liniştit şi umil, iar frunzele îi foşneau ca un glas de harpă.

— Acum ştiu pentru cine mi-a cîntat frunzişul viersul cel din urmă, zise bătrînul curmal, ridicîndu-se. N-a fost pentru aceşti oameni.

Bărbatul şi femeia căzură în genunchi şi lăudară pe Dumnezeu.

— Tu ne-ai văzut suferinţa, o Doamne, şi te-ai îndurat! Tu eşti puterea care înconvoaie trunchiul curmalului ca pe o trestie mlădioasă. De care duşmani şi primejdii să ne mai temem oare, cînd puterea ta ne ocroteşte?

Cea dintîi caravană care trecea prin pustie văzu cu mirare că vîrful palmierului începuse să se vestejească.

— Ce să fie oare? zise un călător; se zice că acest palmier nu va pieri decît atunci cînd va vedea un rege mai mare ca înţeleptul Solomon.

— Poate că l-a văzut, răspunse un alt drumeţ al pustiei.

ÎN NAZARET

Odată, pe vremuri, cînd Iisus avea numai cinci ani, stătea pe pragul casei tatălui său, în Nazaret, și se juca. Un olar de pe aceeași stradă îi dărüise lut și Iisus își petrecea vremea făcînd din el cuci de pămînt. Copilul era foarte bucuros de acest dar, mai ales că știa de la vecini că olarul era un om ursuz și greu de împăcat cu vorbe blînde.

Alături, în casa vecină, stătea Iuda, urît și roșcat cu hainele rupte și obrazul plin de vînătăi din neîncetatele bătăi cu băieții de pe stradă.

Acum era liniștit, nu ațița pe nimeni și lucra la o bucată de lut, ca și Iisus.

Cînd amîndoi copiii isprăviră cucii de pămînt, îi înșirară în cerc în fața lor. Erau așa cum sînt toți cucii de pămînt : aveau drept picioare un cocoloș, pe care se sprijineau, coadă scurtă, fără gît și o umbră de aripi.

Cucii lui Iuda erau strîmbi, ca și cum veșnic se dau peste cap și oricît voia el să-i dreagă cu asprele lui mînuțe, nu-i putea face mai frumoși și mai așezați.

Uneori, se uita pe furiș la Iisus să vadă cum face acesta de-i sînt cucii așa de potriviți și de netezi ca frunzele de stejar de pe muntele Tabor.

Iisus era fericit cu fiecare pasăre făcută. Una îi părea mai frumoasă decît alta și le pierdea din ochi de mîndrie și de dragoste.

Ele trebuiau să fie tovarășele lui de joc, surioarele lui, să doarmă cu el, să vorbească cu el, să-i cînte toate cîntecele duioase cînd mama îl lăsa singur acasă.

Cărăușul de apă trecea pe lîngă el, încovoiat de povara burdufului și după el zarzavagiul călare pe măgar

între coşurile goale. Cărăuşul puse mîna pe capul lui Iisus, întrebîndu-l de păsări.

Iisus îi spuse despre ele că au nume, că sînt sosite din ţări străine, că povestesc lucruri minunate despre care ştie numai el şi păsările lui.

Iisus vorbea astfel încît cărăuşul şi zarzavagiul îşi uitaseră de treabă, ascultînd fermecaţi.

Cînd erau gata de plecare, Iisus arătă spre Iuda : „Ia priveşte ce păsăruici frumoase face Iuda".

Atunci zarzavagiul se opri binevoitor şi întreabă pe Iuda, dacă păsările lui au nume şi dacă pot cînta. Iuda, neştiind despre ce e vorba, tăcea cu încăpăţînare şi nu-şi ridica ochii.

Aşa trecu amiaza şi soarele înclina spre apus atît de adînc, încît lumina lui părea că trece pe sub poarta joasă a oraşului împodobită cu un vultur roman.

Lumina soarelui spre asfinţit era aşa de roşie, încît părea amestecată cu sînge şi îmbrăca în culoare tot ce-i cădea în cale. Înroşea vasele de pămînt, ca şi scîndura ce scîrţîia sub ferestrăul timplarului, ca şi vălul alb ce învăluia capul Mariei.

Dar mai frumos ca oriunde licăreau razele de soare în apa ce se strînsese între pietrele necioplite de pe drum.

Deodată, Iisus îşi muie mîna în apa ce-i era mai aproape ; îi venise în minte să vopsească păsările cenuşii în culorile curcubeului răsfrînt în apă în mii de culori.

Curcubeul se lăsă prins şi cînd Iisus vopsi păsăruicile de lut, raza lui le acoperi ca într-o strălucire vrăjită.

Iuda, uitîndu-se pe furiş, scoase un strigăt de uimire, cînd văzu că Iisus vopsea cucii de lut cu razele soarelui prinse în apa de pe stradă.

Îşi înmuie mîna în apa colorată de curcubeu, voind şi el să prindă razele, dar ele se strecurau printre degete, oricît de grabnic şi de îndemînatic plîmba mîna prin apă.

Nu putu prinde nici un pic de culoare pentru sărmanele sale păsări.

— Aşteaptă Iuda, zise Iisus, vin eu şi zugrăvesc şi păsările tale.

— Nu vreau, zise Iuda arţăgos, nu le atinge, sînt destul de frumoase şi aşa. El se ridică cu fruntea încre-

ţită de invidie. Cu piciorul său lat izbi în păsări, prefăcîndu-le în bulgăraşi turtiţi de lut.

După ce îşi zdrobi toate păsările, se îndreptă spre Iisus, care-şi mîngîia păsăruicile ce străluceau acum ca nişte odoare scumpe.

Iuda le privi o clipă, apoi începu să le strivească cu piciorul.

— Iuda, strigă Iisus, dar ce faci ? Nu ştii tu oare că ele sînt vii şi pot cînta ?

Iuda nu se opri. Iisus căuta cu ochii ajutor, pentru că era mai mare ca însul şi nu-l putea opri singur.

Se uită după mică-sa, ea nu era departe, dar pînă cînd să o strige, Iuda i-ar fi zdrobit toate păsările.

Începu să plîngă. Iuda îi strivise patru păsărele şi mai erau trei. Ii era aproape necaz pe ele că stau nemişcate şi se lăsau zdrobite, fără să fugă de primejdie.

Atunci, Iisus bătu din palme, parcă să le deştepte şi zise :

— Zburaţi, zburaţi, păsărelelor !

Şi iată, păsările începură să se mişte, îşi ridicară aripioarele şi fricoase filfîiră pînă pe marginea streaşinii, unde se ascunseră.

Cînd văzu Iuda că păsările se mişcă la cuvîntul lui Iisus, începu să plîngă şi el. Se aruncă la picioarele lui Iisus, zvîrcolindu-se şi rostogolindu-se în praf ca un cîine. Îi sărută picioarele şi îl rugă să-l calce, zdrobindu-l aşa cum făcuse cu păsărele.

Maria, care privea la jocul copiilor, se îndreptă spre Iuda. Îl ia în braţe şi îl mîngîie, ştergîndu-i lacrimile.

— Sărman copil ! Tu nu ştii că ai încercat să faci ceea ce nici o fiinţă din lume nu îndrăzneşte. Cum vei putea tu crede că ţi se va ierta să te potriveşti cu El care zugrăveşti cu lumina soarelui şi care dă viaţă lutului nesimţitor ?

ÎN TEMPLU

Au fost odată niște oameni sărmani; un bărbat, o femeie și copilul lor care se plimbau acum prin templul din Ierusalim.

Copilul era de o frumusețe rară. Părul îi cădea în plete aurii pe umeri și ochii îi străluceau ca stelele.

De cînd se făcuse mare, băiatul nu mai fusese la templu. Acum putea înțelege ceea ce vedea și părinții îl luaseră să-i arate toate minunățiile.

Erau săli lungi cu coloane și altare aurite, înțelepți care învățau pe ucenici; Preotul cel mare care purta pe piept o podoabă din pietre scumpe, perdele din Babilon țesute cu fire de aur, și poarta de aramă, așa de grea, încît treizeci de bărbați nu o puteau mișca din loc.

Băiatul avea doisprezece ani și nu era mișcat de aceste lucruri. Mama îi povestea că ceea ce vedeau ei era cea mai mare minunăție din lume. Spunea că va trece multă vreme pînă cînd va mai vedea o asemenea minunăție. În sărmanul Nazaret nu era altceva de văzut decît ulițele cenușii.

Băiatul părea că e mai bucuros să scape din templu și să se joace acasă pe ulița din Nazaret. Cu cît se arăta mai nemișcat la cele ce vedea, cu atît îi părea mai bine mamei sale. Ea privea cu înțeles peste capul copilului la bărbatul său și amîndoi erau mulțumiți.

Copilul era așa de obosit, încît maică-sa îi zise:

— Am umblat prea mult cu tine. Vino și te odihnește puțin! Și așezîndu-se lîngă o coloană își puse băiatul să se culce cu capul în poala sa.

Abia adăpise copilul cînd femeia zise către soțul său:

— De nimic nu mi-a fost frică ca de ziua în care vom veni în templu cu el. Credeam că o să-i placă așa de mult, încît va dori să rămînă aici!

— Și mie mi-a fost frică de acest drum, zise bărbatul. Pe vremea cînd s-a născut el s-au făcut o mulțime de semne, care arătau că el va deveni odată un mare stăpînitor. Dar ce-i poate aduce oare domnia decît primejdie și grijă.

— De cînd era de cinci ani nu s-au mai arătat minuni, el nu-și aduce aminte de nimic din cele ce s-au întîmplat în copilăria sa. Acum e și el ca alți copii. Am început să cred că Dumnezeu din mila lui a ales pe un altul pentru a împlini destinul cel mare și că mie mi-a lăsat fiul.

— Eu cred că va merge bine atîta timp cît nu va afla nimic despre semnele și minunile ce s-au făcut în timpul primilor săi ani.

— Nu am vorbit cu el niciodată despre acele minuni, zise femeia. Îmi este teamă că fără voia mea se poate întîmpla ceva care să-i arate cine este el. Înainte de toate, mi-a fost frică să-l aduc în acest templu.

— Acum poți fi liniștită, primejdia a trecut, zise bărbatul. În curînd îl vom avea din nou acasă.

— Mi-a fost teamă mai ales de preoții din templu, de prezicătorii care stau aici pe rogojini. Credeam că atunci cînd îl vor vedea, se vor ridica și-l vor saluta ca pe un rege al Iudeei. Mă minunez că nu au băgat de seamă frumusețea lui. Ea tăcu o vreme și privi spre copil. Îmi era teamă că la vederea acestor judecători care stau în templu și judecă neînțelegerile poporului, a acestor profeți care vorbesc învățăceilor, el se va deștepta și va striga:

„Eu sînt născut să trăiesc printre acești judecători și profeți".

— Oare ce noroc poate fi pentru cineva să trăiască în aceste galerii de coloane? adăugă bărbatul. Mai bine e pentru el să colinde dealurile și cîmpiile din jurul Nazaretului.

Maică-sa suspină.

— Și ce fericit e el acasă la noi! Ce mulțumit este el cînd are voie să privească turmele de oi, să le păzească, sau cînd poate să stea alături de oamenii care lucrează pe cîmp! Nu cred că vom face vreun rău, dacă îl învățăm să trăiască ca noi.

— Astfel îl cruțăm de cea mai mare durere, răspunse bărbatul.

Așa vorbiră în șoaptă pînă cînd se deșteptă copilul.

— Ei, te-ai odihnit acum ? zise mama ; scoală-te, a înserat și trebuie să ne întoarcem la gazdă.

Cînd se îndreptau spre ieșire, trecură printr-o sală veche în care se afla un corn de aramă de o mărime de necrezut. Cornul era așa de greu, încît nimeni nu l-ar fi putut duce la gură ; el sta uitat, acoperit de o pînză de păianjen și înconjurat de o șerpuire de cuvinte neînțeleasă, săpată în aramă. Poate trecuseră o mie de ani de cînd nimeni nu mai încercase să sufle în el.

Cînd zări uriașul corn, copilul se opri încremenit.

— Ce e asta ? întrebă el.

— Acesta e cornul cel mare, numit glasul stăpînitorului lumii, răspunse mama. Cu el a chemat Moise copiii săi din pustie și după el nimeni nu a mai îndrăznit să scoată din el cel mai mic sunet. Iar cine va reuși vreodată, acela va stăpîni pămîntul. Ea surise crezînd că este o poveste veche, copilul însă rămase în fața cornului, pînă cînd îl strigă mama sa. Din tot ceea ce văzuse el în templu acest corn fu cel dintîi lucru care îi plăcu. Cu drag ar fi rămas să-l cerceteze cu de-amănuntul.

Mai merseră puțin și ajunseră într-o curte largă a templului. Aici se afla o prăpastie adîncă și mare care fusese lăsată de regele Solomon la zidirea templului. Nu ridicase nici un pod peste ea, dar, ca o minunăție, întinsese tăișul lung al unei săbii de oțel ascuțită și cu tăișul în sus. Acum era ruginită, sprijinul ei la margini se slăbise așa de mult că tremura și se clătina cînd cineva trecea cu pas greu prin curtea templului.

Copilul întrebă uimit .

— Dar ce fel de punte e aceasta ?

— Ea este ridicată de regele Solomon și noi îi zicem puntea raiului. Dacă vei îndrăzni să treci peste această punte de oțel al cărei tăiș e mai subțire ca raza soarelui, poți fi liniștit că ai să intri în rai.

Mama surise iar și plecă mai departe dar băiatul rămase privind îngusta și tremurătoarea punte, pînă îl chemă maică-sa.

Grăbindu-se să iasă, ajunseră la marele portic de la ieșire, care era împodobit cu cinci coloane. Într-un colț, două coloane de marmură neagră, ridicate amîndouă pe același picior, erau așa de aproape, încît nici un fir de pai nu s-ar fi putut trece printre ele. Erau maiestoase, avînd capitelurile bogat împodobite cu o ciudată înșiruire de capete de animale.

Copilul opri din nou pe maică-sa.

— Ce fel de coloane sînt acestea ?

— Acestea sînt coloanele aduse din Caldeea de părintele Abraham, pe care le-a numit Poarta dreptății. Cine se va putea strecura printre ele, acela va fi bun în fața lui Dumnezeu. Nu cumva vrei să încerci să treci printre ele ? uite ce roasă e pardoseala în jurul lor de cîți au voit să treacă prin îngusta deschizătură, crede-mă însă, nimeni pînă azi nu a izbutit să o facă.

— Grăbește-te, aud sunetul porții de aramă, e semnul că vor închide templul.

Toată noaptea copilul nu dormi, el nu vedea decît poarta dreptății, puntea raiului și auzea glasul stăpînitorului lumii.

Nu era chip să gîndească la altceva ; în acea dimineață trebuiau să plece. Părinții doreau să plece împreună cu alte rude și vecini, și cînd pleacă la drum atîta lume, lucru merge încet. Băiatului deodată îi veni în minte că mai are vreme să se ducă la templu, să-l mai vadă o dată. Mai erau multe lucruri de orînduit și era cu putință ca el să se întoarcă înainte de plecare. Nu trecu mult și el ajunse în templu, unde caută în grabă cele două coloane negre și așa de asemănătoare că parcă erau doi gemeni. De cum le văzu, ochii îi străluciră de bucurie. I se părea că niciodată nu mai văzuse așa ceva.

Se gîndea ce minunat să poată trece printre cele două coloane, dar ele erau așa de aproape încît i se părea cu neputință să facă măcar o încercare. Petrecu, astfel, un ceas în fața coloanelor, dar nici nu simți că trecuse atîta vreme.

În minunata sală cu coloane se adunaseră judecătorii marelui sfat ; întregul portic era plin de oameni care se certau, fie pentru hotare care au fost schimbate, fie

pentru oi ce fuseseră rătăcite de turmă, fie pentru datornici care nu şi-au plătit datoriile.

Printre aceştia era şi un bărbat bogat care pîra pe o sărmană văduvă că îi e datoare cîţiva talanţi de argint.

Văduva se tînguia că bogatul o nedreptăţeşte. Ea îi plătise o dată datoria şi acum voia să o silească să plătească încă o dată ceea ce ea nu mai putea. Era aşa de săracă, căci dacă judecătorul ar fi silit-o să plătească, nu-i mai rămînea decît să-şi dea fiica sclavă bogatului. Judecătorul zise către bogat :

— Eşti în stare să juri că femeia nu ţi-a plătit datoria ?

— Doamne, sînt un om bogat. M-aş osteni eu oare să cer banii de la această văduvă, dacă n-aş avea dreptul la aceasta ? Jur că aşa cum nimeni nu poate trece prin poarta dreptăţii, tot aşa de adevărat e că femeia aceasta îmi este datoare.

Cînd judecătorii auziră acest jurămînt, îl crezură şi hotărîră ca văduva să-şi dea fiica sclavă.

Copilul, fiind aproape, auzi totul şi se gîndi ; „Ce bine ar fi dacă cineva s-ar putea strecura prin poarta dreptăţii". Sări cu grabă spre cele două coloane.

Era aşa de mîhnit pentru acea femeie... Acum nici nu se se mai gîndea că acela care va putea trece e drept şi fără păcate, el voia să treacă numai pentru femeia aceea sărmană.

Îşi propti umerii între coloane, ca şi cum şi-ar face loc.

În clipa aceea, toţi oamenii din templu văzură că poarta dreptăţii se mişcă. Întreaga cupolă detună şi coloanele vechi se depărtară cu zgomot una de alta, lăsînd loc trupului sprinten al copilului să treacă.

Oamenii se uitau încremeniţi la acest copil care săvîrşise o minune aşa de mare. Cel dintîi care-şi veni în fire fu cel mai bătrîn dintre judecători. El strigă să-l prindă pe bogătaş şi să-l aducă la sfat. Judecătorul îl pedepsi să-şi dea toată averea sărmanei văduve. Cînd totul se hotărî, judecătorul întrebă de copilul care trecuse prin poarta dreptăţii, dar acesta se pierduse prin mulţime, aducîndu-şi aminte de părinţi şi de drumul spre casă. El nu ştia că petrecuse un ceas în faţa coloanelor,

trăia cu gîndul că trecuseră doar cîteva minute ; mai am vreme să privesc și puntea paradisului. Cu un pas ușor, se strecură prin mulțime, ajungînd la poarta raiului.

Cînd zări muchia de oțel care stătea peste prăpastie, se gîndi la omul care ar putea trece peste ea, poate fi sigur de intrarea lui în rai. Se așeză pe marginea prăpastiei că să privească tăișul de oțel, și se gîndea că ar fi bine să intre și el în rai, dar văzu că era cu neputință măcar să încerce aceasta.

Aici petrecu două ceasuri, fără să simtă că trecuse timpul. Un altar era în curtea unde se afla prăpastia, pentru jertfă și în jurul lui erau preoți îmbrăcați cu haine albe și primeau sacrificiile.

Acolo veni și un bătrîn sărac cu un mielușel mic și slab, mușcat de cîine. Omul se duse la preoți că să-l sacrifice, dar aceștea nu-l primiră. Bătrînul se ruga să-i primească jertfa, pentru că avea un fiu bolnav și nu avea ceva mai bun pentru a fi jertfit lui Dumnezeu.

— Trebuie să mi-l luați, se ruga acesta ; altfel nu va ajunge rugăciunea mea pînă la Dumnezeu și copilul va muri.

— Crede-mă că mi-e milă de tine, dar legea mă oprește să jertfesc animale rănite. După cum e cu neputință să treacă cineva puntea paradisului, tot așa e imposibil să-ți îndeplinesc rugămintea.

Copilul, fiind aproape, auzi totul. El gîndea că e păcat că nu poate trece nimeni puntea.

Pe cînd bătrînul se îndepărta mîhnit, băiatul se ridică, atinse puntea tremurătoare și puse piciorul pe ea. Gîndurile sale erau numai la bătrînul pe care voia să-l ajute. Atunci băgă de seamă că puntea nu mai tremură, ea devenise lată și sigură sub picior.

Făcu și celălalt pas, simțea că jur împrejur îl sprijină cineva să nu cadă. Aerul îl purta ca pe o pasăre dusă de aripile ei.

Din sabie se auzi un sunet divin cînd o atinse copilul, așa că unul din cei care stăteau pe colină întoarse

capul şi privi într-acolo. La strigătul său de uimire cei din curte văzură copilul care trecea puntea raiului. Toţi fură cuprinşi de uimire şi de groază. Cei dintîi care îşi veniră în fire fură preoţii. Ei trimiseră pe dată un sol după bătrîn şi, cînd acesta se întoarse, îi zise:

— Dumnezeu a făcut o minune ca să ne arate că vrea să-ţi primească jertfa. Dă mielul încoace să-l sacrificăm. După jertfă, preoţii întrebară de copil. Însă el nu ştia că trecuse vremea şi că era la amiază. Cînd îşi dădu seama, vru să plece.

— Acum trebuie să mă grăbesc ca să nu mă aştepte acasă. Vreau însă să mă uit în grabă şi la „glasul stăpînitorului lumii". Aşa se strecură prin mulţime şi se furişă cu uşurinţă spre colţul unde sta sprijinit cornul.

Cînd îl văzu, se gîndi că acela care îl va ridica şi va sufla îl el, va putea strînge toate popoarele la un loc. Se vede însă că lucrul acesta este cu neputinţă, şi gîndul lui era numai la ce trebuie să simtă un om care ar putea strînge pe toţi oamenii pămîntului.

În sala rece, cu coloane multe, era un sfînt învăţat care propovăduia ucenicilor săi. El se întoarse acum spre un tînăr ce-i sta la picioare şi-l numi un înşelător. Spiritul îi arătase că acel tînăr era un străin, nu un israelit şi acum îl întreabă bătrînul de ce s-a strecurat sub un nume neadevărat printre ucenicii săi.

Tînărul se ridică şi spuse că a pribegit prin pustie şi a venit străbătînd mari depărtări, pentru ca să audă adevărul cel mare şi învăţătura unicului Dumnezeu.

— Sufletul mi se stingea de dor, dar ştiam că nu mă vei primi dacă nu aş fi spus că sînt israelit. De aceea, te-am înşelat ca să-mi potolesc dorul de a auzi învăţătura ta şi te rog fierbinte să mă laşi lîngă tine ca să ascult învăţătura unicului Dumnezeu.

Învăţatul ridică mîinile spre cer.

— După cum nimeni nu poate ridica şi suna din cornul de aramă pe care noi îl numim Glasul stăpînitorului lumii, tot aşa de puţin vei rămîne lîngă mine. Ţie nici nu ţi-e îngăduit măcar să intri în acest templu,

fiindă eşti un păgîn. Grăbeşte-te să pleci de nu vrei ca discipolii mei să te rupă în bucăţi, tu ne pîngăreşti templul.

Tînărul rămase liniştit şi zise :

— Nu vreau să mă duc acolo unde sufletul meu nu-şi are hrană ; mai bucuros vreau să mor la picioarele tale.

Cum isprăvi de zis aceste vorbe, discipolii se repeziră asupra lui, îl aruncară la pămînt şi voiau să-l omoare.

„Ce mare neîndurare ! gîndea copilul care auzise totul. Ah ! dacă aş putea suna din cornul de aramă, l-aşi putea ajuta."

Se ridică şi puse mîna pe corn. Nu mai dorea să-l ridice la buzele sale pentru a stăpîni lumea, ci numai pentru a-l ajuta pe acela a cărui viaţă era în primejdie. Deodată, simţi cum cornul se ridică parcă singur la buzele sale şi cînd el oftă numai, se auzi un sunet tare şi pătrunzător care răsună în întreg templul.

Tot poporul se îndreptă într-acolo şi văzură că un băieţaş ridicase cornul la gură şi scotea din el sunete ce făceau să vibreze cupolele şi coloanele.

Discipolii lăsară jos mîinile ridicate să izbească pe tînărul străin şi sfîntul învăţat zise :

— Vino şi rămîi la picioarele mele. Dumnezeu a făcut o minune că să-mi arate că dorinţa sa este să înveţi să-l cunoşti.

Cînd ziua înclina spre seară, un bărbat şi o femeie se îndreptau cu pas grăbit spre Ierusalim. Ei arătau speriaţi şi neliniştiţi, şi strigau celor din jur :

— Ne-am pierdut fiul ! Credeam că e cu rudele şi vecinele noastre, însă nimeni nu l-a văzut. N-aţi întîlnit cumva pe drum un copil singur ?

Oamenii, care veneau dinspre Ierusalim, răspundeau :

— Pe fiul vostru nu l-am văzut, dar în templu am văzut un copil de o frumuseţe rară. Era ca un înger şi a trecut prin „poarta dreptăţii".

Ei ar fi povestit totul cu de-amănuntul, dar părinţii nu aveau timp să-i asculte. Mai merseră ei o bucată de drum şi întîlniră alţi oameni. Îi întrebară şi pe aceia.

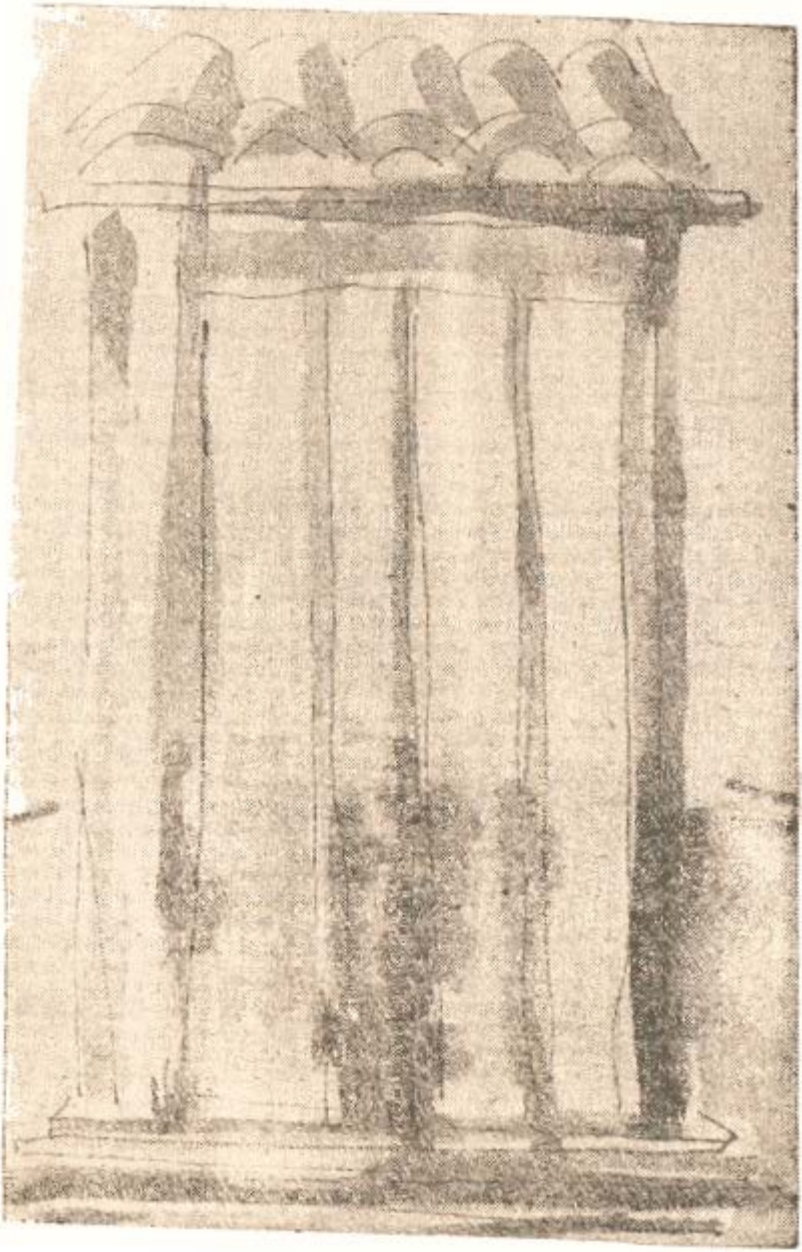

Însă toți care veneau dinspre Ierusalim nu voiau să spună nimic altceva decît despre copilul cel frumos picat parcă din cer, care a trecut „puntea raiului". Bărbatul și femeia nu aveau timp să-i asculte, fiindcă se grăbeau să ajungă în oraș.

Aici merseră în sus și-n jos fără să dea de urma copilului.

În sfîrșit ajunseră la templu.

— Dacă tot sîntem aici, zise femeia, hai înăuntru să vedem ce copil este acela despre care toată lumea spune că e picat din cer! Intrară și întrebară unde e copilul.

— Mergeți înainte pînă acolo unde învățații vorbesc ucenicilor. Acolo este și copilul. Bărbații și cărturarii l-au luat în mijlocul lor, el întreabă și ei răspund, minunîndu-se de înțelepciunea lui. Tot poporul stă în curtea templului să vadă măcar o umbră a aceluia care a dus la buzele sale „glasul stăpînitorului lumii."

Bărbatul și femeia își făceau cu greu drum prin mulțime.

Femeia, cînd zări copilul, începu să plîngă; îl recunoscuse pe fiul său.

Copilul, care stătea printre cărturari, auzi că cineva plînge și atunci recunoscu glasul mamei sale. Se ridică repede și veni spre părinți, cu care ieși din templu.

Maică-sa însă nu se oprea din plîns.

— De ce plîngi, oare, măicuță? N-ai văzut că am venit la tine de cum ți-am auzit glasul?

— Cum să nu plîng? Credeam că ești pierdut pentru mine.

Ieșiră din oraș cînd se lăsă noaptea și maică-sa plîngea neîntrerupt.

— De ce plîngi? Nu am știut că vremea a trecut așa de repede. Credeam că e numai la amiază și am venit la tine cum te-am auzit.

— Cum să nu plîng, zise mama. Te-am căutat toată ziua.

Toată noaptea pribegiră și maică-sa nu se opri din plins. Cînd se lumină de ziuă, copilul îi zise iar :

— Mamă, oare de ce plîngi ? Eu nu am căutat mărire, Dumnezeu a făcut prin mine o minune, fiindcă voia să ajute celor trei sărmani.

— O, fiul meu ! răspunse maică-sa. Plîng fiindcă tu ești totuși pierdut pentru mine. Al meu nu vei mai fi niciodată. Din ceasul acesta stăruința vieții tale va fi după dreptate, dorul tău va fi paradisul, iar iubirea ta va cuprinde pe toți oamenii sărmani care umplu pămîntul.

NĂFRAMA SFINTEI VERONICA

Spre sfîrșitul domniei lui Tiberius, un cultivator de vie, cu soția sa, veniră să locuiască într-o colibă de pe dealurile Sabine. Erau străini și trăiau singuri.

Într-o dimineață, cînd omul voia să plece la lucru, văzu cu mirare, la ușa casei, o bătrînă ce se așezase pe prag. Părea foarte săracă; era îmbrăcată cu o manta cenușie, dar cînd se ridică avea o înfățișare așa de măreață, încît omul se gîndi la mitul ce spunea despre zeii care vin pe pămînt cu înfățișarea unor oameni de rînd.

— Nu te supăra prietene că noaptea asta am dormit pe pragul acestei colibe. Aici au locuit părinții mei și cu nouăzeci de ani în urmă aici m-am născut eu. Credeam că voi găsi coliba goală, nu știam că e locuită.

— Era de așteptat să găsești coliba goală, zise cultivatorul, căci e așezată tocmai sus pe munte. Femeia mea și cu mine sîntem dintr-o țară îndepărtată și ca oameni sărmani ce sîntem nu am putut găsi alt locaș mai bun. Și cred că nici ție nu-ți pare rău că sînt oameni aici, fiindcă ești săracă după cum se vede și tare bătrînă, iar după drumul lung ce l-ai făcut trebuie să fii ostenită și flămîndă. În loc de lupii din dealurile Sabine tot mai bine e să găsești un pat în care să te culci, lapte de capră și o bucată de pîine dacă vrei să te mulțumești cu atît.

Bătrîna surîse puțin, așa de puțin încît nu putu șterge mîhnirea grea ce-i arăta fața.

— Toată copilăria mi-am petrecut-o aici, zise ea și n-am uitat cum se gonesc lupii din cuib.

Bătrîna era într-adevăr puternică, că omul nu se îndoi că, așa bătrînă cum era, ar fi putut-ține piept fiarelor.

El o pofti încă o dată și bătrîna intră. Fără să stea prea mult pe gînduri se așeză la masă cu oamenii. Cu toate că părea mulțumită să înmoaie pîine neagră în lapte, bărbatul și femeia se gîndiră :

„Dar de unde vine oare pribeaga aceasta ? Se vede bine că a mîncat mai mult fazani din talgere de argint decît lapte de capră din blid de pămînt."

Musafira cercetă coliba pe furiș ; nu era nimic schimbat după cum se vedea. Ba chiar se mai vedeau pe pereți urmele unor cerbi și cîini, trași cu cărbune de tatăl său ca să-și înveselească copila.

Cultivatorul și femeia se gîndiră iar : „Se prea poate ca ea să fie născută aici, dar se vede că în viața ei a făcut altceva decît să facă unt și brînză." Observară că adeseori era pierdută în gînduri și că de cîte ori își revenea, părea foarte mîhnită și amărîtă. În sfîrșit, se ridicară de la masă. Bătrîna mulțumi pentru găzduire și vru să plece.

Omul, cînd o văzu așa de săracă și de mîhnită, îi zise :

— Dacă nu mă înșel, cînd ai venit aseară pînă aici, aveai de gînd să stai în colibă. Acum însă vrei să pleci, fiindcă noi am luat în stăpînire coliba.

Bătrîna nu tăgădui.

— Coliba asta care a fost părăsită atîția ani e a ta, tot așa de bine ca și a mea — zise ea și eu n-am nici un drept să te gonesc.

— Cu toate astea e coliba părinților tăi și tu ai mai mult drept asupra ei decît noi. Și afară de asta noi sîntem tineri, iar tu ești bătrînă. De aceea rămîi tu și vom pleca noi.

Bătrîna păru uimită cînd auzi pe viticultor și se întoarse privind nedumerită ca și cum nu ar fi putut înțelege ce vrea el. Se amestecă în vorbă și femeia.

— Dacă ar fi să zic și eu o vorbă, zise ea către bărbat, te-aș ruga să întrebi pe această bătrînă dacă nu vrea să ne țină ca pe copiii ei și să ne lase pe lîngă ea s-o îngrijim. Căci ce folos va avea ea de la această colibă dacă vom lăsa-o singură ? E totuna dacă o lăsăm singură ori o lăsăm să moară de foame.

Bătrîna se apropie de ei.

— De ce vorbiți oare astfel? De ce sînteți buni cu mine? Căci nu-mi sînteți decît străini?

Atunci femeia zise:

— Fiindcă și nouă ni s-a arătat odată cea mai mare milă și îndurare.

Și astfel se întîmplă că bătrîna rămase în coliba viticultorului și în curînd prinse chiar a-i iubi. Cu toate astea nu le spuse niciodată de unde venea și cine era, iar oamenii înțeleseră că nu era bine s-o întrebe de vreme ce ea singură nu voia să spună.

Într-o seară după ce isprăviră lucru și se așezară în fața ușii să mănînce cina de seară, văzură un bărbat bătrîn, călare, venind spre ei.

Era un bărbat mare și puternic, cu umerii lați ca ai unui gladiator. Pe fața sa se vedea asprimea și hotărîrea. Mergea drept și cu mișcări repezi, purta pe el o haină grosolană și viticultorul se gîndi pe dată: „Acesta e un legionar care s-a liberat din oaste și se întoarce acum acasă".

Cînd străinul văzu pe oameni la masă se opri nehotărît. Viticultorul știa că drumul se sfîrșea nițel mai sus de coliba lui și, de aceea, îl întrebă:

— Se vede că te-ai rătăcit, străine, de ai ajuns pînă aici, căci nimeni nu vine pînă sus dacă nu e trimis înadins pentru noi.

Străinul se apropie și zise:

— Ai dreptate, m-am rătăcit și acum nu știu încotro s-o apuc. Dacă vrei să mă lași să mă odihnesc aici o clipă te voi ruga apoi să-mi arăți un drum ca să ajung la o gazdă, și îți voi fi tare îndatorat.

Zicînd astfel se lăsă jos pe piatra din fața casei. Femeia îl întrebă dacă nu vrea să mănînce, el însă îi mulțumi surîzînd. De altfel, se vedea că ar fi stat bucuros cu ei, pe cînd aceștia mîncau. Îl întrebă pe viticultor despre lucru și traiul lor acolo, iar acesta răspunse bucuros. Din vorbă-n vorbă viticultorul zise:

— Iată, vezi ce răzleți trăim; e mai bine de un an de cînd n-am mai vorbit cu altcineva decît cu lucrătorii.

Nu ne-ai putea oare spune şi nouă ce se mai petrece în Roma şi ce se mai spune despre împărat ?

Femeia băgă de seamă că bătrîna făcu un semn soldatului, ca şi cum l-ar fi îndemnat să ia seama ce spune.

Străinul însă răspunse cu prietenie :

— Văd că mă iei un legionar şi nu te înşeli ; numai că am ieşit de mult din armată, fiindcă sub domnia lui Tiberius nu e mult de lucru pentru soldaţi. Şi totuşi, ce general mare a fost el odată cînd îi surîdea norocul ! Acum nu se mai gîndeşte la altceva decît să se apere de conjuraţiuni. Se spune în Roma că numai dintr-o bănuială uşoară a pus să-l omoare pe senatorul Titius.

— Bietul împărat nu ştie ce face, zise femeia, frîngîndu-şi mîinile şi dînd cu tristeţe din cap.

— Ai dreptate — zise străinul în vreme ce faţa i se întunecă. Tiberius ştie numai atît că toată lumea îl urăşte şi asta îl înnebuneşte şi mai mult.

— Dar ce spui ? zise femeia, de ce l-am urî oare ? Îl plîngem doar că i s-a stins steaua şi că nu mai e un împărat aşa de mare cum a fost la începutul domniei.

— Te înşeli, îi zise străinul, toată lumea îl disprefuieşte şi îl urăşte pe Tiberius. Şi de ce nu ar face-o ? Ce e el mai mult decît un tiran fără milă şi îndurare ? Şi lumea crede că el va deveni şi mai sălbatic şi mai nebun ca mai înainte.

— S-a întîmplat oare ceva care poate să-l înrăutăţească şi mai mult ? Bătrîna făcu iar un semn furiş străinului.

Străinul răspunse cu un zîmbet ciudat pe buze.

— Poate aţi auzit că Tiberius a avut un singur prieten care era în stare să-i spună în faţă că e rău sau că face nedreptăţi. La curtea lui însă au rămas acum numai linguşitorii şi străinii, care nu fac altceva decît să-l aţiţe şi să-l înrăutăţească. A avut şi el o fiinţă în care putea să se încreadă şi care nu se sfia să-i spună ce face bine şi ce face rău. Acea fiinţă era mai îndrăzneaţă decît toţi senatorii şi toţi generalii. Era Faustina, bătrîna lui doică.

— Am auzit şi eu vorbind de ea, zise viticultorul. Se zice că împăratul i-a arătat toată viaţa recunoştinţă pentru asta.

— Da, Tiberius prețuia după cum i se cădea credința și cinstea ei ; pe acea femeie care era o țărancă din dealurile Sabine, a cinstit-o împăratul ca pe o a doua mamă. Cînd Tiberius era la Roma, Faustina locuia într-un palat de pe muntele Palatin ca să fie totdeauna aproape de el. Nici o matroană din Roma nu trăia mai bine ca ea. Era purtată pe lectică și se îmbrăca ca o împărătească. Iar cînd s-a mutat Cezarul la Capreea, i-a cumpărat o vilă plină de sclavi și de cele mai prețioase odoare.

— După cum se vede Faustina trăia bine lîngă împărat, zise viticultorul, căci numai el vorbea acum cu străinul. Femeia înmărmurise privind ce schimbată era bătrîna, cu toate că de la sosirea străinului nu scosese nici o vorbă. Nu mai era bătrîna blîndă de mai înainte, se ridicase din fața blidului cu mîncare și sprijinită de ușă sta privind înlemnită înaintea sa.

— Mulțumită împăratului a trăit Faustina așa bine, mai zise străinul, dar cu toate bunătățile ce a avut de la el, l-a părăsit pînă și ea.

Bătrîna se înfioră auzind acestea, femeia însă îi puse mîna pe umăr, liniștind-o, apoi zise cu glas liniștit și plin de bunătate :

— Cred că Faustina a fost fericită la curte după cum spui și te cred că Tiberius a iubit-o ca pe o adevărată mamă. Îmi pot închipui ce mîndră a fost bătrîna de tinerețea lui și ce mîhnită e acum cînd s-a dat la cruzime și răutate. De bună seamă că zilnic l-a rugat și l-a sfătuit, dar trebuie să fi fost groaznic pentru ea să-l roage în zadar. Se vede că n-a mai putut răbda să-l vadă căzînd din ce în ce mai jos.

Străinul o privi mirat cînd auzi vorbele tinerei femei, însă ea vorbea cu ochii plecați.

— Ai dreptate în tot ce spui, răspunse el. Dar se pare ciudat totuși că bătrîna l-a părăsit tocmai acum, după ce o viață întreagă au trăit împreună și s-au răbdat unul pe altul.

— E oare adevărat ? L-a părăsit Faustina pe împărat ? întrebă viticultorul plin de mirare.

Străinul spuse că Faustina a plecat din Capreea fără să spună și a lăsat neatinse marile ei bogății.

— Să nu știe nimeni de urma ei? întrebă sfios femeia.

— Nimeni nu știe încotro s-a dus; se bănuiește, totuși, că s-ar fi întors în locurile unde s-a născut.

— Știe împăratul de ce a fugit de la el? întrebă femeia.

— Nu cred. Împăratul nu-și poate închipui că ea a plecat supărată, pentru că el i-a spus odată că și ea trăiește numai pentru bunuri și favoruri, ca și ceilalți curteni. Tiberius nu s-a îndoit niciodată de dragostea ei, de aceea el așteaptă ca ea să se întoarcă de bunăvoie, fiindcă nimeni nu știe mai bine ca Faustina că împăratul nu mai are pe nimeni în jurul său.

— Nu cunosc pe Faustina, zise femeia, dar îmi închipui de ce l-a părăsit pe împărat. Bătrîna a fost crescută în munții aceștia cu frica de zei și cuviință și poate că i s-a făcut dor de acasă. Nici vorbă însă că dacă împăratul n-ar fi supărat-o, ea n-ar fi plecat. Înțeleg însă că atunci s-a gîndit să-și urmeze dorul. Și eu aș fi făcut la fel în locul ei, m-aș fi gîndit că i-am servit destul o viață întreagă și ca să-mi scap sufletul și să trăiesc în pace aș fi lăsat bucuroasă orice bogăție.

— Tu nu gîndești că, astfel, Tiberius e și mai rău; acum nu mai e nimeni care să-l poată liniști cînd îl apucă ura și dorul de răzbunare. Gîndește-te că nu mai e nimeni pe lume pe care el să nu-l urască, sfîrși legionarul, privind pătrunzător în ochii femeii.

Cînd auzi femeia vorbele deznădăjduite ale străinului îi răspunse cu ton hotărît:

— Tiberius știe că Faustina se va întoarce la el, dar mai întîi trebuie să-i făgăduiască că n-o să mai vadă atîtea crime și grozăvii.

La aceste vorbe se ridicară cu toții, iar amîndoi soții se puseră în fața bătrînei, ca și cum ar fi voit să o apere.

Străinul nu mai zise nici un cuvînt, însă privea întrebător spre bătrînă, ca și cum ar fi voit să zică: „Acesta e ultimul tău cuvînt". Bazele bătrînei tremurau de parcă ar fi dorit să zică ceva, dar nu scoase nici o vorbă.

— Dacă împăratul o iubește cu adevărat, îi va dărui pacea ultimelor zile, zise femeia.

Străinul se cudi o clipă, apoi deodată fața i se însenină și zise :

— Oameni buni, aș dori să vă mai spun încă ceva : dacă cumva va veni pe aici bătrîna de care vorbim, s-o adăpostiți și s-o ocrotiți, căci mila împăratului se va arăta oricui o va ajuta.

Zicînd acestea se înfășură în manta și se întorse pe cărarea pe care venise.

De la întîmplarea aceasta, viticultorul și soția nu mai vorbiră de împărat. Se mirau, totuși, că ea avusese atîta putere ca la adînci bătrînețe să se lipsească de atîtea bunuri și mărire. Se întrebau dacă se va mai întoarce la Tiberius, căci ea îl iubește încă. Dacă l-a părăsit a făcut-o numai spre binele lui, crezînd că se va întoarce de pe drumul ce apucase.

— Un bătrîn ca împăratul nu mai poate începe altă viață, zise viticultorul. Cum vrei să uite disprețul și ura ce o are pentru oameni ? Cine oare îl va învăța acum să-i iubească. Nu mai e nimic care să-l vindece de cruzimea lui...

— Tu știi că unul singur l-ar putea mîntui, zise femeia, și deseori mă gîndesc ce ar fi dacă s-ar întîlni acești doi oameni ? Dar ce e hotărît, noi nu putem schimba nimic.

Bătrîna parcă nu mai dorea viața ei din trecut. Soția viticultorului născuse un copil și, de atunci, bătrîna era așa de fericită. Însă, la fiecare jumătate de an, pleca înfășurată în mantaua-i conușie la Roma. Se ducea direct în For, fără să întrebe pe cineva ; aici rămînea în fața unui templu așezat pe un loc minunat.

Acest templu avea un singur altar neobișnuit de mare, așezat sub cerul liber, într-o curte pardosită cu marmură.

Pe altar era Fortuna, zeița norocului, iar la picioarele ei o statuie a lui Tiberius. Înconjurat de locuințele preoților și de staulele animalelor pentru jertfit, templul avea un aer îngrijit.

Faustina nu se ducea niciodată mai departe decît pînă la templul unde se ruga pentru Tiberius. Cînd vedea că Fortuna era la locul ei, că statuia lui Tiberius era în-

podobită cu flori și focul sacrificiului pîlpîia pe altar în fața cetelor de credincioși adunați în jurul altarului și cînd auzea imnurile preoților, atunci se întorcea.

Astfel putea afla, fără să întrebe pe cineva, că Tiberius trăia, că toate erau în bună stare.

Cînd veni a treia oară, găsi templul pustiu. Nici foc, nici credincioși. Preoții dispăruseră, statuia lui Tiberius era pîngărită. Bătrîna întrebă pe primul om ce-i ieși în cale ce înseamnă acea schimbare. A murit Tiberius? E alt Cezar în locul lui?

— Tiberius mai e încă Cezar, dar nu ne mai rugăm pentru el, fiindcă rugăciunile noastre nu-i mai pot ajuta.

— Prietene, spune-mi tot ce știi, că eu vin de departe și n-am avut de unde să aflu ce s-a petrecut; spune-mi ce nenorocire l-a lovit pe Cezar?

— Cea mai mare nenorocire, s-a îmbolnăvit de o boală necunoscută pînă acum la noi, care a fost adusă din Răsărit. De cînd s-a îmbolnăvit, fața i s-a pocit, glasul i s-a făcut ca al unei fiare, degetele de la mîini și de la picioare i se mănîncă, și pentru această boală nu există nici un leac. Ne așteptăm să moară în cîteva zile, iar de nu vom alege un alt împărat, fiindcă un așa nenorocit nu mai poate domni. Acum ai aflat că soarta îi e hărăzită, așa că nu mai ajută la nimic dacă ne vom ruga la zei pentru el.

Salută și plecă, iar bătrîna rămase pe loc amețită. Pentru prima dată în viață o părăsi curajul. Cu mîinile tremurînde pipăia în jur să caute un sprijin.

După un timp își învinse totuși obida și cu mare efort își veni în fire. Se ridică și porni pe străzile pline de lume.

Peste o săptămînă, Faustina călătorea spre Capreea. Era o zi călduroasă cînd ajunse la vila unde stătea Tiberius. Pe cînd urca scările, se simțea foarte bătrînă și slăbită. Se simți și mai rău cînd văzu totul schimbat în jur.

Scările acelea erau odată urcate și coborîte de o mulțime de senatori purtați de libieni uriași, delegați din provincie, curteni de-ai Cezarului chemați la ospețe. Azi însă scările și sălile erau goale.

Se miră mai ales că totul era aproape ruinat. Mai ciudat însă ca orice îi părea lipsa oamenilor. Dacă străinilor le era interzis să intre în Capreea, ar fi trebuit să fie

acolo sclavi și argați, dansatoare și muzicanți, dregători și servitori, santinele și toți ce țineau de casa împăratului.

Tocmai sus întîlni Faustina cîțiva sclavi bătrîni care se ridicară și o salutară :

— Salve Faustina, te aduce desigur un zeu bun să ne scapi de nenorocire.

— Ce e, Milo, ce s-a întîmplat ? Ce se petrece aici ? Unde sînt oamenii de la curtea Cezarului, căci mi s-a spus că e aici în Capreea.

— Cezarul a gonit toți sclavii, fiindcă bănuiește că unul dintre noi i-a turnat în vin boala care îl mistuie. Noi ne-am împotrivit să plecăm, că tu știi că toată viața am slujit în casa Cezarului.

— Nu întreb numai de sclavi ; unde sînt senatorii, unde sînt credincioșii Cezarului, unde sînt curtenii ?

— Tiberius nu mai primește pe nimeni — zise sclavul. Senatorul Lucius și Marco, căpitanul gărzii, vin aici în fiecare zi să primească ordinele, în rest nu mai are voie nimeni să se apropie de el.

Faustina mai întrebă :

— Ce zic doctorii de boala lui ?

— Nici unul nu se pricepe să-i vindece boala ; nu știu nici măcar dacă omoară încet sau repede. Dar trebuie să-ți spun că va muri curînd, Faustina, căci nu vrea să mănînce nimic de frică să nu fie otrăvit. Dacă va mai avea încredere în tine ca mai înainte, poate că va mînca și va dormi puțin, astfel îi vei lungi viața cu cîteva zile.

Sclavul o duse prin mai multe săli pînă la terasa ce dădea spre Vezuviu de unde se vedea frumusețea golfului.

Acolo, Faustina văzu o ființă îngrozitoare, cu fața umflată și cu trăsături ca de fiară. Mîinile și picioarele îi erau legate în pînze albe, se vedeau însă degetele mîncate pe jumătate. Hainele îi erau prăfuite. Se vedea că nu mai era în stare să meargă, și se tîra. Cînd se apropiară de el, zăcea la capătul pavilionului cu ochii închiși. Faustina se apropie de Milo și-i zise :

— Milo, cum e cu putință să ajungă pînă aici un astfel de bolnav ?

Sclavul se plecă la pămînt în fața nenorocitului.

o veste bună. Cînd se întoarse spre Faustina se dădu ca

— Cezare Tiberius, zise el, îți pot aduce în sfîrșit

trăsnit înapoi fără să zică o vorbă. În fața lui nu mai vedea pe mîndra matroană, puternică, despre care se credea că va ajunge vîrsta unei Sibile. Deodată, căzuse în neputința bătrînețelor și sclavul văzu în fața sa o băbuță cu ochii tulburi și mîinile tremurătoare.

Ea se îndreptă spre Cezar, dar nu era în stare să scoată o vorbă și o podidi plînsul.

— Ai sosit în sfîrșit, Faustino ? zise Cezarul, fără să deschidă ochii. Stau aici și mi se pare că te aud plîngînd și nu îndrăznesc să ridic ochii de teamă să nu mă înșel.

Atunci bătrîna se așeză lîngă el, îi ridică capul și îl puse în poala sa. Tiberius însă rămase cu ochii închiși fără să o privească. Un simțămînt de binefacere îl cuprinse și în clipa următoare căzu într-un somn adînc.

Nu după mult timp un sclav al Cezarului se ducea din ordinul lui spre coliba singuratică din munții Sabinei.

Se înserase și viticultorul cu femeia sa stăteau pe prag și priveau soarele la asfințit.

Sclavul se apropie de ei și îi salută, scoase apoi o pungă cu bani și o dădu bărbatului.

— Faustina îți trimite acest dar și îți mulțumește că ai fost bun cu ea. Te sfătuiește să-ți cumperi o vie, să-ți construiești o casă care să nu fie așa de sus ca un cuib de vultur.

— Mai trăiește Faustina ? întreabă omul. Am căutat-o peste tot, îmi închipuiam că a murit cumva prin aceste locuri.

— Ți-aduci aminte că eu nu puteam să cred că a murit ? zise femeia ; nu ți-am spus eu că s-a întors la Cezar ?

— Îmi pare bine că s-a întîmplat după cum ai spus tu ; a făcut un bine Cezarului. Acum e iar bogată, încît ne poate ajuta și pe noi.

Sclavul voia să plece înainte de a se înnopta, dar soții nu-l lăsară.

— Rămîi la noi pînă mîine, vrem să auzim ce mai face Faustina, de ce s-a întors la Cezar ? Sînt mulțumiți că s-au regăsit ?

Sclavul le făcu pe voie și intră în colibă; în timpul mesei le povesti de boala împăratului și întoarcerea Faustinei.

Cînd isprăvirăă de povestit sclavul văzu că soții rămaseră încremeniți de mirare, cu ochii în pămînt, ca să nu-și dea pe față durerea ce-i cuprinse.

În sfîrșit, omul se îndreptă către femeia lui și-i zise:

— Nu crezi tu oare că aici e voia lui Dumnezeu?

— Așa e, Dumnezeu ne-a adus aici, și ne-a dat puterea să colindăm mări și țări pînă în aceste locuri. Cînd Faustina a venit la noi, tot voia lui a fost.

Bărbatul zise către sclav:

— Prietene, te rog să duci solia asta Faustinei și ascultă cuvînt cu cuvînt din partea prietenului ei din dealul Sabin. Vezi femeia aceasta, nu-i așa că e frumoasă și că sănătatea ei e minunată? Și, totuși, ea a zăcut odată de aceeași boală de care e bolnav acum Tiberius.

Sclavul îl privi neîncrezător, dar el continuă să povestească privindu-l apăsat în ochi.

— Dacă Faustina nu va crede, spune-i că noi sîntem din Palestina, o țară în care boala aceasta e obișnuită. Acolo e o lege care alungă pe bolnavi din orașe și sate și ei își caută adăpost în gropi, șanțuri și în pustie.

Sclavul neîncrezător, clătină capul și zise cu un surîs prietenos:

— Cum o să creadă Faustina ce spui? cînd ea îți cunoaște femeia sănătoasă și toată lumea știe că nu există leac pentru această boală.

— Ar fi cel mai bun lucru dacă m-ar crede, și dacă vrea, poate cere lămuriri din Nazaretul Galileei, unde fiecare om poate adeveri spusele mele.

— Poate a vindecat-o vreo minune a unui zeu, zise sclavul.

— Așa e, după cum spui. Se răspîndise prin pustie un zvon că în Nazaretul Galileei trăiește un profet, care are puterea lui Dumnezeu și poate vindeca, numai punîndu-și mîna pe fruntea lor. Bolnavii nu voiau să creadă, zicîndu-și: „Pe noi nu ne poate ajuta nimeni. De cînd au murit marii profeți nu ne mai poate vindeca cineva". Dintre toți crezu o fecioară și plecă spre orașul Nazaret să-l caute pe profet.

Cînd pribegea pe cîmpia întinsă, întîlni un bărbat înalt, cu fața trasă, încununată de plete negre și strălucitoare. Ochii lui luminau ca stelele și o atrăgeau spre el. Înainte de a se apropia, fata începu să strige :

— Nu te apropia de mine, sînt necurată, dar spune-mi unde e profetul din Nazaret ?

Bărbatul însă se apropie de ea întrebînd-o :

— De ce-l cauți pe profetul din Nazaret ?

— Îl caut ca el să-și pună mîna pe fruntea mea și să mă vindece.

Atunci bărbatul își puse mîna pe fruntea ei. Fata îl întrebă :

— De ce îți pui mîna pe fruntea mea ? Nu cumva ești un profet ?

El surîse și zise :

— Du-te în orașul de pe povîrnișul dealului și arată-te preoților.

Bolnava crezu că el glumește, fiindcă nu-și putea închipui că poate fi vindecată. „De la el nu pot afla ce doresc".

Întîlni apoi un alt bărbat care plecase la vînătoare, și cînd văzu că se apropie atît cît să o poată auzi, îi zise :

— Nu te apropia de mine, că sînt necurată ; spune-mi însă unde pot găsi pe profetul din Nazaret ?

— Ce vrei tu cu profetul ? îi răspunse omul.

— Vreau să-și pună mîna pe fruntea mea să mă vindece de boală. Bărbatul se apropie și mai mult.

— De ce boală vrei să fii vindecată ? Nu ai nevoie de nimeni după cum se vede.

— Nu vezi oare că sînt necurată ? Sînt născută din părinți leproși, într-o peșteră.

Bărbatul însă se apropie mai mult, căci fata era gingașă și frumoasă ca o floare înflorită de curînd.

— De ce rîzi de mine ?

— Tu ești cea mai frumoasă fecioară din Iudeea.

— Ah, cum poți vorbi așa ? Crezi că nu știu că fața mi-e mîncată și glasul meu e ca al unei fiare sălbatice ?

Bărbatul o privi în ochi și-i zise :

— Glasul tău e limpede ca susurul izvorului și fața ta e netedă ca o năframă de mătase.

Se apropie așa de mult că fata se putea vedea în niturile de la frîiele calului.

— Uită-te și vezi, zise el.

Și cînd se văzu rămase fermecată de frumusețea ce se arăta ochilor ei.

— Dar ce văd oare ? Asta nu e fața mea.

— Ba e fața ta, zise călărețul.

— Și glasul meu nu mai răsună ca un horcăit ?

— Glasul tău sună ca viersul cel mai duios de harpă.

Fata se întoarse și întrebă :

— Cine este bărbatul care trece printre cei doi stejari ?

— E acela pe care îl cauți, profetul din Nazaret.

Copila își încrucișă mîinile de mirare și ochii i se umplură de lacrimi.

— O, Doamne sfinte ! O, dătătorule de puteri cerești ! Tu m-ai vindecat !

Călărețul o luă pe cal și o duse în orășelul de pe colina dealului ca s-o arate preoților și bătrînilor și să le povestească cum a găsit-o. Cărturarii o întrebară cu de-amănuntul despre toate, dar cînd auziră că e născută din părinți leproși, nu voiau să creadă că e vindecată.

— Du-te de unde ai venit ! Căci dacă ai fost odată bolnavă, vei fi toată viața ta. Nu trebuie să vii aici ca să ne molipsești și pe noi.

— Eu știu că sînt sănătoasă, fiindcă profetul din Nazaret și-a pus mîna pe fruntea mea.

Cînd auziră oamenii aceasta, strigară :

— Cine e acela care curăță pe leproși ? Asta e numai înșelăciune a unui spirit rău. Du-te înapoi de unde ai venit ca să nu ne molipsești și pe noi.

Așadar nu vor să recunoască vindecarea minunată a fetei și o alungară din oraș, împreună cu tovarășul ei.

După ce preoții își spuseră hotărîrea, fecioara se îndreptă spre călăreț și-i zise :

— Încotro să mă duc acuma ? Nu vreau să mă întorc printre bolnavii din pustie.

Călărețul îi răspunde :

— Nu trebuie să te întorci în pustie, vino cu mine peste mări și țări, într-o țară unde nu sînt legi pentru cei curați și necurați. Și...

Cînd bărbatul se opri, sclavul îi zise :

— Nu e nevoie să-mi povestești mai departe. Vino cu mine de-mi arată drumul, căci vreau, chiar în noaptea asta să mă întorc, Faustina și împăratul trebuie să audă mai repede această veste.

Cînd se întoarse acasă, viticultorul găsi pe femeia sa trează.

— Nu pot să dorm, zise ea, mă gîndesc numai ce-ar fi dacă acești doi bărbați s-ar întîlni. Cel care iubește oamenii și cel care-i urăște. La întîlnirea lor lumea ar trebui să-și schimbe mersul.

Bătrîna Faustina se îndrepta către Ierusalim. Ea nu trimisese pe altcineva după profet. Ea își zicea astfel : „Ce voim noi de la acel om nu se poate dobîndi cu daruri și lingușeli. Dar dacă cineva se va arunca la picioarele sale plîngînd și va spune în ce nenorocire se află împăratul, atunci sigur va veni și cine îl poate ruga mai călduros decît aceea care suferă tot așa de mult ca și împăratul.

Speranța că va putea să-l scape pe Tiberius o întinerise. Călătorise pe mare pînă la Iaffa, iar de aici pînă la Ierusalim merse călare.

Rezista la drum tot așa de bine ca întreaga ceată de robi, războinici și soldați care o însoțeau.

Pe drumul de la Iaffa spre Ierusalim, bătrîna făcea planuri mari și spera să poată dobîndi totul. Era primăvara și cîmpia Saraonului era acoperită de flori mirositoare ; a doua zi, pe drumul ce-l făceau prin munții Iudeei văzură colinele acoperite cu livezi de piersici și caiși înfloriți, care o înviorau pe bătrînă.

Nu numai primăvara înverzită făcea drumul lor plăcut : fermecător era să vezi cetele de oameni, care se îndreptau grăbite spre Ierusalim.

Toți înaintau veseli, cîntînd cu glas potolit imnuri străbune, sau cîntînd din instrumente ciudate melodii ce semănau cu zumzetul bondarilor sau cu țîrîitul greierilor.

Faustina împărtășea și ea din bucuria și sărbătoarea drumeților ; de aceea, îndemnîndu-și calul la drum, povestea unui tînăr patrician ce mergea pe lîngă ea : „Am

visat în această noapte că Tiberius s-a arătat spunîndu-mi să nu-mi amîn drumul și să intru în Ierusalim chiar în dimineața aceasta frumoasă să-l caut pe profetul dorit".

Pe cînd vorbeau astfel ajunseră pe culmea unei coline și se opriră fără să vrea. La poalele colinei se întindea o vale adîncă în mijlocul căreia era o stîncă uriașă, pe al cărei pisc era ridicat orașul Ierusalim.

Micuțul oraș de pe vîrful dealului părea azi de o mie de ori mai mare. Toate colinele erau acoperite de corturi colorate și o mare de oameni.

Multă vreme bătrîna privi șirul lung de călători, apoi zise către tovarășul său :

— Cred că tot poporul a venit la Ierusalim.

— Așa e, zise Sulpicius care o însoțea pe Faustina din ordinul lui Cezar, fiindcă el trăise mulți ani în Iudeea. Azi sărbătoresc paștele și au venit cu toții la Ierusalim.

Faustina rămase o clipă pe gînduri, apoi zise :

— Îmi pare bine că am venit azi aici, cînd e strîns poporul. Asta dovedește că zeii ne ajută. Poate îl vom întîlni aici pe profetul din Nazaret.

— Ai dreptate, se poate foarte bine ca el să fie aici.

Sulpicius întreabă cîțiva drumeți dacă l-au văzut în Ierusalim pe profetul din Nazaret.

— A fost în fiecare an aici și sigur va veni și anul acesta, pentru că e un om pios și cucernic.

O femeie arătă cu mîna spre o colină și zise :

— Vezi dealul acela acoperit de măslini ? Acolo își întind galilienii corturile lor, acolo veți afla despre el.

Pe drum, femeia se apropie de Faustina și-i zise :

— Uite, bătrînul care stă pe zid ; acela este un galileean și face parte din învățăceii profetului ; el îți poate spune unde e cel pe care îl cauți.

Faustina îi povesti lui Sulpicius ce auzise despre cerșetor ; acesta era un moșneag cu barba mare și căruntă, cu fața arsă de soare și mîinile bătătorite de lucru. Nu părea că cerșește, dar era adîncit în gînduri triste, încît nici nu se uită la drumeții ce se apropiau.

Sulpicius îl întrebă de cîteva ori :

— Prietene, oamenii îmi spun că ești din Galileea ; fii bun și spune-mi unde putem găsi pe profetul din Nazaret ?

Bătrînul tresări înfiorat și privi rătăcit în jur ; cînd înțelese despre ce era vorba se mînie și strigă furios :

— Ce zici ? ce mă întrebi pe mine despre acel bărbat ? Nu știu cine e, iar eu nu sînt din Galileea.

Femeia din Iudeea se amestecă în vorbă și zise :

— Eu te-am văzut cu el. Nu-ți fie frică și spune-i bătrînei, prietena Cezarului, unde îl poate găsi ?

Bătrînul își ridică mîinile la cer și zise :

— Din cauza acelui bărbat a trebuit să fug din Ierusalim și nici aici printre cerșetori nu mă lăsați în pace.

Faustina se îndepărtă și zise către Sulpicius :

— Omul acesta e nebun, de la el nu putem afla nimic.

Cînd ajunseră la poarta orașului, femeia care voia s-o ajute îi zise să bage de seamă să nu calce pe omul care era lungit în drum. El nu se mișca nici cînd cămilele călcau alături de el. Era îmbrăcat sărăcăcios și plin de praf.

— De ce stă omul acesta în drum ? întreabă Faustina.

În clipa aceea omul începu să strige :

Îndurați-vă fraților și călcați-mă în picioare, nu mă cruțați, am vărsat sînge nevinovat, călcați-mă în picioare !

Sulpicius apucă frîul calului și zise :

— Se vede că e un păcătos care se pocăiește, nu te opri ; oamenii de aici sînt ciudați și trebuie lăsați în pace.

Omul din praf striga și mai tare :

— Puneți copita pe inima mea, scoateți-mi ochii cu copitele catîrilor, omorîți-mă !

Faustina nu putu să treacă mai departe ; ea încercă să-l înduplece să plece din drum.

Femeia se apropie din nou și zise :

— Și acesta e unul dintre învățăceii profetului. Vrei să-l întrebi și pe el ?

Faustina încuviință, se aplecă și întrebă :

— Ce e cu profetul vostru ? Vă întîlnesc pe toți împărțiți și aiuriți, dar numai pe el nu îl văd.

La auzul acestor vorbe, bărbatul se ridică în genunchi și zise cu glas amărît :

— Ce duh rău te aduce să mă întrebi de el ? Nu vezi că m-am aruncat în praf să mă călcați în picioare ? Nu-ți ajunge aceasta ? Trebuie să mă întrebi și tu ce am făcut cu el ?

— Nu pricep de ce mă dojenești, eu nu-ți fac nici un rău, te întreb numai unde e profetul ?

Cînd auzi bărbatul sări în sus, cu mîinile la urechi, gemu și se văită :

— Vai, ție că nu mă lași să mor în pace, și făcîndu-și drum prin mulțime fugi, urlînd, rupîndu-și hainele ce-i fîlfîiau în vînt ca niște aripi negre.

— Se pare că am intrat în țara nebunilor, zise Faustina, și se mîhni mult cînd văzu ce ucenici avea profetul. Cine poate fi El ai cărui ucenici sînt nebuni de legat ? Și ce ajutor ar putea avea de la El Împăratul ?

— Stăpîno, nu te opri, din drum și caută-l pe profet, căci mi-e teamă să nu i se fi întîmplat ceva, de vreme ce învățăceii lui par așa de rătăciți, încît nici nu vor să audă de el.

Faustina și tovarășii săi merseră prin străzi înguste pînă ajunseră într-o ulicioară întunecoasă, plină de oameni.

Nu mai era cu putință să intre în oraș călări. Sulpicius sfătui pe Faustina să meargă pe jos.

Ea se învoi și porniră pe jos spre palatul lui Pontius Pilat.

Sulpicius arătă Faustinei la jumătatea drumului o stradă :

— Vezi, cînd vom ajunge acolo, sîntem la palat.

Cînd ajunseră în acea stradă, care se întindea de la porțile palatului pînă la muntele Golgota, văzură un convoi trist ce urma un condamnat la moarte pe cruce.

Înaintea lui venea o ceată de oameni vijelioși și sălbatici, care voiau să vadă răstignirea ; ei alergau pe străzi cu brațele ridicate spre cer, urlînd de bucurie că vor vedea ceea ce nu pot vedea în fiecare zi. După ei veneau cete de oameni în haine lungi, bătrîni și preoți, femei cu

fețe întunecate, și alți oameni care plîngeau în hohote. O ceată de schilozi, cerșetori strigau cît îi ținea gura :

— O, Doamne, scapă-l, trimite îngerul mîntuirii, trimite-i un ajutor în ceasul acesta greu.

Urmau cîțiva călăreți romani care păzeau pe condamnat să nu încerce cineva să-l scape. Acesta purta o cruce mare și grea de lemn ce-l îngenunchiase la pămînt. El ținea capul așa de plecat, încît nimeni nu-i putea vedea fața.

Faustina privea înfiorată călătoria grea a osînditului la moarte. Cu mare mirare văzu că el purta o mantie de purpură și pe cap o cunună de spini.

— Cine este acest bărbat ?

Atunci un trecător îi răspunse :

— E unul care vrea să se facă Cezar.

— Fiindcă dorește un lucru așa de nebunesc merită să moară, zise bătrîna cu tristețe. Osînditul șovăi sub cruce și călăii îl legară de mijloc cu o funie și, astfel, îl trăgeau îndemnîndu-l să se ridice. Dar cînd mai traseră o dată, omul căzu sub cruce. Atunci se iscă o mare fierbere și călărețiii romani abia putură să oprească năvala ; ei își scoaseră săbiile voind să oprească o ceată de femei care să-l ajute pe osîndit să se ridice. Călăii îl siliră, bătîndu-l să se ridice, osînditul nu se putu mișca din cauza crucii ce-l apăsa.

În sfîrșit, cîțiva îi ridicară crucea și atunci Faustina îl văzu fața. Obrazul îi era plin de lovituri și de pe fruntea încununată cu mărăcini picurau stropi de sînge.

Ținea gura închisă, dar buzele-i tremurau, ca și cum ar fi voit să oprească un strigăt de durere, ochii îi erau plini de lacrimi, aproape stinși de suferință.

Dar pe figura aceea a omului pe jumătate mort, bătrîna avu viziunea splendidă a unei fețe galbene, în care străluceau ochii ca stelele, și deodată fu cuprinsă de durere și începu să plîngă la vederea acestui om.

— O, sărman de tine, cum te-au chinuit ! zise ea și se apropie cu ochii plini de lacrimi.

Sărmanul văzu că femeia vrea să se apropie de el și se tîrî pînă la ea, îi cuprinse genunchii ca un copil ce caută scăpare la mama lui. Femeia se aplecă spre el ; era totuși fericită că el venise să caute mîngîierea la ea.

Îl apucă de după gît cu o mînă, iar cu cealaltă îi şterse cu năframa ei de in lacrimile şi sîngele de pe obraz.

Călăii ridicară crucea şi veniră să-l smulgă pe osîndit, iar nerăbdători îl traseră şi mai sălbatici.

Osînditul suspină adînc cînd îl răpiră de lîngă bătrînă, dar îi urmă fără împotrivire.

Faustina îl ţinea în braţe cînd îl smulseră de la pieptul ei bătrîn şi slab; simţea că cineva i-a luat copilul de la sîn.

— Nu se poate să-l luaţi, nu mi-l luaţi, nu trebuie să moară, nu se poate!

Încercînd să se împotrivească călăilor, Faustina leşină.

Sulpicius se grăbi să o ţină să nu cadă. O duse într-o magazie mică şi întunecoasă unde locuia un negustor.

Negustorul întinse o rogojină şi o culcară pe bătrînă.

— A făcut azi un drum lung, iar zgomotul şi mulţimea i-au făcut şi mai rău.

— Ziua aceasta e grea chiar pentru un om tînăr, zise negustorul. Aerul e greu şi apăsător, nu e de mirare dacă va fi furtună.

Sulpicius se aplecă asupra bătrînei şi văzu că dormea adînc. Se duse apoi, în faţa magaziei şi privea lumea ce i se perinda prin faţa ochilor.

Nevasta guvernatorului din Ierusalim, în noaptea în care Faustina intrase în oraş, visase un vis ciudat.

Se făcea că stătea pe acoperişul casei şi de acolo se uita în curtea pardosită, după obiceiul răsăritului, cu marmură şi împodobită cu flori.

În curte erau adunaţi toţi bolnavii şi schilozii din lume, mii de nenorociţi mistuiţi de durere şi chin.

Cu toţii se înghesuiau la poartă, vrînd să intre, iar cei din faţă loveau cu cîrjele în poarta palatului.

Un sclav deschisese poarta şi întreba din prag ce doreau. Atunci auzi mulţimea strigînd într-un glas:

— Căutăm pe profetul trimis de Dumnezeu pe pămînt. Unde e profetul din Nazaret, care ne poate vindeca toate suferinţele?

Servitorul le răspunse cu voce liniștită, așa cum obișnuiesc să facă toate slugile din palatele mari :

— Nu mai întrebați de profet, l-a omorît Pilat.

La auzul acestor vorbe se ridică un vaiet de groază, încît femeia se deșteptă.

Adormi din nou și visă că era pe acoperiș și se uita în curtea cea mare a palatului. Și iarăși curtea era plină de oameni nebuni și smintiți, stăpîniți de duhuri rele.

Unii erau goi, alții cu părul încîlcit, alții purtînd coroane de paie pe cap și îmbrăcați cu mantale de frunze ce se credeau animale. Toată mulțimea aceea se apropia și cerea să intre.

Din nou sclavul deschise și întrebă :

— Ce vreți ?

— Unde e profetul din Nazaret ? Acela care e trimis de Dumnezeu să ne dea sufletul și mintea ?

Îl auzi pe sclav că răspunse cu voce liniștită :

— Profetul nu mai e, l-a omorît Pilat.

Cînd auziră nebunii, începură să urle și să se lovească între ei, încît începu a curge sînge pe pietre.

Femeia începu să plîngă de milă și se deșteptă.

Adormi pentru a treia oară, și iarăși se visa pe acoperișul casei. În jurul ei stau cîteva sclave ce cîntau din țitere și lăute ; iar florile de migdal își amestecau mirosurile cu cele ale trandafirilor. Pe cînd stătea acolo, cineva îi zise :

— Apleacă-te și te uită în curte.

Ea însă se împotrivi :

— În noaptea asta nu mai vreau să văd ce se petrece în curte.

Se auziră zgomote de lanțuri, de ciocane, de lovituri de lemn. Sclavele se opriră din cîntec și se apropiară să vadă. Stăpîna nu se putu opri și alergă să vadă ce este.

Văzu cu groază că toată curtea era plină cu toți condamnații din lume, oameni legați în lanțuri grele, tîrînd după ei ciocanele din ceea, alții care duceau galerele de război. Cei care erau condamnați să fie răstigniți își duceau crucile grele de lemn, cei care trebuiau tălați aduceau cu ei topoarele și toți sclavii care trebuiau să mun-

ceasca la fel ca animalele de povară, cu spetele înroșite de bice. Toții stăteau în fața porții și strigau :

— Deschide, deschide !

Sclavul răspunse :

— Ce vreți ?

— Căutăm pe profetul din Nazaret, care a venit pe pămînt să libereze toți sclavii și nenorociții și să-i facă fericiți.

— Nu-l puteți găsi. Pilat l-a omorît.

Cînd auziră aceste vorbe, slobozîră un vuiet îngrozitor de blesteme de se cutremură pămîntul.

Femeia de spaimă se deșteptă.

— Nu vreau să mai dorm, voi sta toată noaptea treaz㠖

Dar fu cuprinsă de un somn adînc și iar se visă pe acoperișul casei lîngă bărbatul ei. Ea îi povestea de visul ei, iar el rîdea. Deodată auzi un glas care-i zise :

— Du-te și vezi ce oameni sînt la poarta ta. Bărbatul se duse să vadă cine e. Cînd ea se uită, curtea era plină de drumeți și de sclavi, ce descărcau poverile de pe cămile și măgari. La intrare, era un bărbat mare la stat cu umerii lați și fața aspră și întunecată. Femeia îl recunoscu în vis și zise bărbatului ei :

— A venit Cezarul Tiberius la Ierusalim.

Sclavul îl întrebă ce dorește, iar acesta răspunse :

— Caut pe profetul din Nazaretul Galileei. Cezarul îl chemă să-l vindece de o boală de care nici un doctor din lume nu-l poate scăpa.

Sclavul răspunse umilit :

— Stăpîne nu te mînia, dar nu-ți pot împlini voia. Atunci Cezarul porunci ceva sclavilor, care aduseră odoare prețioase, cupe pline cu mărgăritare, saci plini cu aur.

Cezarul zise sclavului :

— Toate aceste bogății le dă Tiberius pentru săraci dacă îl va vindeca.

— Doamne, dar voia ta nu se poate împlini.

Cezarul făcu un semn și un sclav aduse o mantie de purpură pe care strălucea zală de pietre scumpe și zise :

— Îl fac regele sclavilor, va avea drept să domnească peste poporul său, numai dacă va vindeca pe Tiberius.

Sclavul se aplecă și mai adînc și zise

— Stăpîne, asta nu stă în puterea mea.

Cezarul chemă încă o dată sclavul și acesta aduse o mantie de purpură și o coroană de aur.

— Iată, voia Cezarului e ca profetul să-i fie urmaș, să ia domnia întregii lumi, numai să vindece pe Tiberius.

Atunci sclavul se aruncă la picioarele Cezarului și zise

— Stăpîne, acela pe care îl cauți nu mai este. Pilat din Pont l-a omorît.

Femeia se deșteptă tîrziu, iar sclavele o așteptau să se îmbrace. Era mereu tăcută, abia mai tîrziu întrebă sclava, care o pieptăna, dacă soțul ei se sculase. Află că fusese chemat să judece un tîlhar.

— Aș vrea să vorbesc cu el.

— Stăpîno, va fi foarte greu, e tocmai în judecată.

După o vreme mai întrebă :

— Cunoaște cineva dintre voi pe profetul din Nazaret ?

— Profetul din Nazaret este un iudeu făcător de minuni ; de ce întrebi tocmai de el ? Chiar acum l-au adus iudeii aici să-l judece.

Soția guvernatorului porunci să se afle numaidecît pentru ce era învinovățit. Sclava se întoarse îndată și-i spuse :

— Iudeii îl învinovățesc că vrea să se facă rege și cer guvernatorului să-l omoare.

Cînd auzi, femeia se sperie și zise :

— Trebuie să vorbesc numaidecît cu soțul meu, altfel se întîmplă o nenorocire mare.

Dar nu era cu putință să-l poată aduce și toată ziua nu-l putu întîlni, căci după judecată chemase la ospăț pe cîțiva romani ce se aflau în Iudeea întîmplător.

Soția guvernatorului era mîhnită și nu vorbi cu nimeni.

Cînd cineva o întrebă dacă e bolnavă, guvernatorul povesti, rîzînd de vorbele aceea trimisă de dimineață și, glumind, spuse că ea crezuse că un guvernator poate schimba o sentință după visele unei femei.

— N-a fost vis, a fost o precizare a zeilor. Ar fi trebuit numai o zi să-l mai lăsați să trăiască.

După o vreme unul dintre ei ridică capul și zise :

— Dar ce e ? Am stat așa de mult la masă, încît s-a întunecat ? Și cu toții erau uimiți de întunericul ce se lăsase fără veste.

— Parcă sîntem morți, zise retorul către un tovarăș. Obrajii ne sînt cenușii și buzele negre.

Femeia fu cuprinsă de groază și-i spuse soțului său :

— Nici acum nu vezi că zeii ne dau semne ? Ei sînt mînioși că ai osîndit un nevinovat la moarte. Crei că n-a murit încă. Poruncește să-l ia de pe cruce, îl voi îngriji singură și-i voi vindeca rănile.

Pilat răspunse rîzînd :

— Desigur că zeii ne dau semne. Dar nu cred ca soarele să se întunece că am osîndit un rătăcit pe cruce. Ne putem aștepta la lucruri mai mari care să îngrijească imperiul întreg. Cine știe cîte zile mai poate avea bătrînul Tiberius...

Dar n-apucă se termine vorba, căci întunericul se lăsă și mai adînc și Pilat se opri să poruncească unui servitor să aducă lumină. Cînd se făcu lumină, văzu pe fețele tuturor nemulțumire, de aceea zise soției sale cu asprime :

— După cum vezi și oaspeții s-au molipsit de visele tale. Dar dacă nu se poate altfel, povestește-ne cel puțin ce ai visat.

Soția începu să povestească visul, oaspeții se întristară și nu mai atinseră paharele. Singurul care rîdea, numindu-le o născocire bolnavă, era guvernatorul.

— Visul acesta e mai mult decît un vis, spuse retorul, căci dacă nu l-am văzut pe Cezar, am văzut însă pe bătrîna Faustina intrînd în oraș. Mă mir că nu s-a arătat pînă acum la palat. S-a dus vestea că Tiberius e lepros și se poate foarte bine să fi trimis după acel profet să-l vindece.

Ostașul adăugă foarte serios :

— Dacă a fost cu putință ca Tiberius să trimită după el, ar fi mai bine să-i ridici osînda.

Pilat se mînie :

— E de vină întunericul de sînteţi cu toţii aşa de rătăciţi ? Parcă aţi fi cu toţii tălmăcitori de vise şi profeţii.

Ostaşul insistă să trimită un sclav să elibereze pe osîndit.

— Vreţi să mă fac de rîs cu orice preţ ? Spuneţi ce va zice de mine ţara şi poporul dacă tocmai cu calc ordinea şi dreptul ? Ce s-ar zice de guvernatorul care ridică o pedeapsă cu moartea numai pentru că soţia lui a visat un vis urît !

— Eu n-am visat cînd am văzut-o pe Faustina în Ierusalim, zise retorul.

— Răspund eu Cezarului pentru acest osîndit. Va vedea că acel visător care s-a lăsat dus de ostaşii mei fără împotrivire, nu-l putea vindeca.

În clipa aceea, un tunet groaznic, urmat de fulger şi cutremur, înspăimîntă lumea. Palatul lui Pilat rămase neclintit, dar se vedeau cum cad coloanele şi casele din jur.

Pilat strigă cît putu la un sclav şi-i zise :

— Du-te la locul de osîndă şi porunceşte în numele meu să se coboare de pe cruce profetul din Nazaret.

Sclavul plecă îndată, iar pînă la venirea lui nimeni nu mai îndrăznise să scoată o vorbă. Acesta se întoarse pe dată şi rămase mut în prag.

— L-ai mai găsit viu ? întrebă guvernatorul.

— Stăpîne, în clipa în care s-a cutremurat pămîntul, profetul a murit.

Abia termină de zis şi se auziră în poartă bătăi puternice. Tresăriră cu toţii, ca şi cum ar fi fost din nou cutremur.

Un sclav se apropie şi spuse :

— A sosit Faustina şi Sulpicius din partea Cezarului. Vor să ştie unde e profetul din Nazaret.

Un murmur uşor se auzi peste tot, iar guvernatorul, cînd se desmetici văzu că femeia lui îl părăsise.

Bătrîna Faustina, întoarsă la Capreea, se duse la Cezar şi îi povesti ce se întîmplase cu profetul din Na-

zaret. În timpul lipsei sale, boala se înrăutățise și mai mult, încît nici nu îndrăznea să-l privească. „Mai bine aș fi murit decît să iau acestui om și ultima speranță", își zicea Faustina.

Spre marea ei mirare, el o ascultă cu cea mai mare liniște.

— Văd că îți pare rău cu adevărat, Faustino, deși ai trăit o viață întreagă în Roma, tot n-ai uitat puterea și credința ce o ai în vraci și descîntece auzite în copilărie în munții Sabini.

— De ce m-ai lăsat să plec în țara aceea îndepărtată dacă știai că mă întorc fără folos?

— Tu ești singurul meu prieten și de ce nu ți-aș fi făcut pe plac, atîta vreme cît stă în puterea mea să te mulțumesc?

Bătrîna însă se necăji că Cezarul nu a crezut în nimic, ci a vrut numai să-i facă ei pe plac.

— Vezi, ăsta e defectul tău cel mai mare, pe care nu l-am putut suferi niciodată.

— De ce te-ai întors atunci la mine? De ce n-ai rămas în munții tăi?

Se părea că iar erau gata să se certe, dar Faustina nu-i mai lua în seamă vorbele grele.

— Acela a fost cu adevărat un profet, zise ea. L-am văzut și eu; parcă era un zeu. Eram scoasă din fire de durere, cînd îl duceau la moarte.

— Îmi pare bine că l-ai lăsat să moară; era un revoltător și un uzurpator.

Faustina era gata să se înfurie.

— Am vorbit cu mulți prieteni de-ai lui și nu a fost deloc ceea ce spui.

— Chiar dacă nu a făcut vreo crimă, nu era mai bun ca alții, zise Cezarul. Care e omul care n-a meritat de o mie de ori moartea?

— Îți voi arăta totuși un semn al puterii sale. Ți-am spus mai înainte că eu i-am șters fața cu năframa mea, acum o am în mînă, vrei să vezi?

Ea desfăcu năframa în fața Cezarului și acesta văzu pe ea urmele unei fețe omenești. Glasul bătrînei începuse să tremure.

— Acest om a văzut că eu îl iubeam și nu știu prin ce minune mi-a lăsat chipul său. De cîte ori îl văd, ochii mi se umplu de lacrimi.

Cezarul se plecă să vadă chipul născut din lacrimi, din sînge și urmele înnegrite ale durerii. Încet, încet, începu să deslușească mai bine chipul. Văzu sîngele pe tîmple, cununa de spini, părul înmuiat în sînge, buzele ce păreau că tremură de durere; de ce se apleca mai mult asupra chipului, vedea ochii care străluceau de o lumină ascunsă ce arătau o durere nemărginită și o curățenie și iubire cum nu mai văzuse vreodată.

Cum stătea întins pe pat sorbea din ochi icoana.

— Să fie oare om? șoptea el.

Lacrimile începură să-i curgă în valuri pe obraz.

— Îți plîng moartea groaznică, necunoscutule, murmură el. Faustina, de ce l-ai lăsat să moară! El m-ar fi vindecat. Omule, chiar de nu am putut fi vindecat de tine, tot te voi răzbuna; mîna mea va cădea greu pe acei care mi te-au răpit.

Alunecă apoi la pămînt și îngenunche în fața icoanei.

— Tu ești Omul, zise el. Tu ești Acela pe care niciodată n-aș fi crezut să-l văd. Noi sîntem fiare și mai răi ca fiarele, tu ești însă Omul.

Și își plecă așa de adînc capul în fața icoanei, încît atinse pămîntul.

— Îndură-te de mine, Necunoscutule! zise el, și lacrimile îi curgeau pe podea.

Bătrîna speriată de ce făcuse, voi să tragă năframa cu icoana, ca Cezarul să n-o mai poată vedea. Atunci Cezarul își ridică capul și, minune: chipul său era schimbat, arăta așa cum era el înainte de boală. În clipa în care a simțit iubirea și mila, boala l-a părăsit.

Trei soli trimise Tiberius în ziua următoare.

Primul se duse la Roma și porunci să se cerceteze cum își face datoria guvernatorul din Palestina și să-l pedepsească, fiindcă a osîndit nevinovați la moarte.

Al doilea se duse la viticultor și la femeia lui să le mulțumească pentru sfatul ce l-au dat împăratului și să

le spună cum s-a întîmplat. Cînd auziră soții totul pînă la sfîșrit, începură a plînge.

— Toată viața mă voi gîndi, ce s-ar fi întîmplat dacă acești doi bărbați s-ar fi întîlnit, zise viticultorul.

Femeia spuse :

— Nu a fost cu putință ca acești doi să se fi putut întîlni. Dumnezeu știe că lumea nu ar fi putut ține o așa faptă.

Al treilea sol se duse în Palestina și aduse de acolo cîțiva discipoli ai lui Iisus, pentru a vesti în Capreea, învățătura ce le predicase Răstignitul. Cînd ajunseră în Cappreea, Faustina zăcea pe patul morții, și în ultimă clipă a vieții, se converti și a fost botezată cu numele de Veronica, fiindcă îi fusese dat să dea omenirii adevărata icoană a Mîntuitorului.

CUPRINS

În noaptea sfîntă 5
Vedenia Cezarului 12
Fîntîna celor trei magi 19
Copilul din Betleem 28
Fuga în Egipt 45
În Nazaret 52
În templu 57
Năframa Sfintei Veronica 69